Marko Paşa — Zübük

NE SAĞCIYIZ NE SOLCU FUTBOLCUYUZ FUTBOLCU

BEŞ ZÜBÜKLER BİRLEŞTİ

BEŞİBİRLİKLER BİLDİRİ YAYINLADILAR

YURTTAN SESLER

BİZ DE AF İSTERİZ. BİZE DE AF!

AFFEDİLMEK İÇİN VATAN HAİNİ Mİ OLMALI?

ONLARA ŞAPIR ŞUPUR BİZE YARABBİ ŞÜKÜR MÜ?

BEN ESKİ DEMOKRATIM... AF İSTERİM!

BEN İNÖNÜYE SUİKAST TERTİP ETMİŞTİM. AF HAKKIMDIR!..

BİZİM SUÇUMUZ PARMAK KALDIRMAMAK MI?

BEN YURTTA DİKTATÖRLÜK KURACAKTIM. NEDEN AFFETMİYORSUNUZ?

CEZAEVİ

Vatan satlında huzur makamından sesler

Beşiz'ler işlerine gelen hususları açıkladılar

CHAPCKMZYTM' nin bildirisi

BİZ Beşizler, altında imzalarımız bulunan işbu beyannamedeki maddelere, işimize geldiği zaman harfiyyen riayet edeceğimize ve sıkıyı görünce muhterem İsmet Paşa'nın paçalarının etrafında toplanacağımıza ve ancak işimize gelmediği ve Allahın izni ile tehlikeyi başımızdan savuşturduğumuz zaman bu maddeleri harfiyyen ihlâl edeceğimize, köprüyü geçene kadar kakokrasiye demokrasi diyeceğimize, masamız, kasamız, kesemiz ve yasamız üzerine yemin ederiz.

1 — Biz Beşizler aynı kaba üfliyeceğiz! (Kap geniştir.)

2 — Anayasayı rafta muhafaza edip, işleri baba yasa ile yürüteceğiz!

3 — Karma hükûmetin karma ekonomi ile işleri karman çorman ve karmakarışık etmesini destekliyeceğiz.

4 — Orta yoldan ayrılmıyacağız, yani sağdan ve asfalttan yürüyeceğiz!

5 — Biz beşizler, yani özel sektör çocukları, devletçilik yolu ile devletçiliği kaldıracağız ve özel sektörü iyice kalkındıracağız.

6 — Evvel Allah Atatürk ilkelerinden bi parmak ayrılmıyacağız.

7 — Bizim yasamız «Masa, kese kasa» ilkelerine dayanır. Cenab-ı Hazret-i Ali Cengiz yasalarımızı temcit eylesin (Amin!), masalarımızı tecdit eylesin (Amiin!) kasalarımızı t e z y i t eylesin (Amiiin!), keselerimizi tekit eylesin (Amiiiin!), ve Cenab-ı Hazret-i Ali Cengiz İsmet Paşamızı başımızda t e m d i t eylesin (Amiiiiin!).

İmza

AZ GİTTİK ÖZ GİTTİK — AZİZ NESİN

EY TÜRK MORUKLARI!

SANKI biz CHP iktidarının baskıcı, ezici tek parti yönetimini yaşamadık. Sanki biz DP iktidarının zorbacı yönetimini yaşamadık...

Hükûmetler ne zaman bir miting yaptırmak isteseler, bu iş için gençliği kullanırlar. Bu, bizde hükûmetlerin geleneğidir.

1946 da Tan Matbaasını iktidar partisinin yıktırdığını bilmeyen yoktur. CHP, bu yıkım işinde, polisin de koruması altında gençliği kullanmıştı. O zaman gençleri kandırmak için,

— Siz aslansınız! Siz yamansınız! Atatürk memleketi size emanet etti!.. diye sırtlarını sıvazlıyorlardı.

1955 in 6-7 Eylûlünde İstanbulu iktidar partisinin yıktırmış olduğunu bilmeyen yoktur. DP, bu yıkım işinde, polisin de koruması altında gençliği kullanmıştı. O zaman gençleri kandırmak için,

— Siz yiğitsiniz, siz koçsunuz! Atatürk memleketi size emanet etti! diye sırtlarını sıvazlıyorlardı.

1960 ın 28 Nisanındaki Üniversite olayında muhalefet partilerinin özendirme ve kışkırtması olduğunu bilmeyen yoktur. O zaman gençleri inandırmak için,

— Siz şöylesiniz, siz böylesiniz! Atatürk memleketi size emanet etti!.. diye sırtlarını sıvazlıyorlardı.

Saymakla biter mi... «Kıbrıs bizimdir!» mitingi öyle... «Kıbrısın yarısı bizimdir!» mitingi öyle... «Ta Taksim, ya Harbiye!» mitingi öyle... Gençliğin bütün mitinglerinin arkasında iktidar partileri vardır.

İşte böyle böyle, gele gele 1962 koalisyonuna geldik. Şimdi gençler miting yapmaya kalktıkça, başta İnönü olmak üzere beşizlerin, ya da beşibirliğin bütün yaşlıları gençlere,

— Siz durun! diyorlar, siz bu işlere karışmayın! Siz derslerinize çalışın! Politikaya girmeyin! Çoluk çocuk işi değil bu...

Kendiliğinden davranmaya kalkınca, bunca yıldır her mitingte kullanılan Türk gençliği birdenbire Türk çoluk çocuğu oluverdiler.

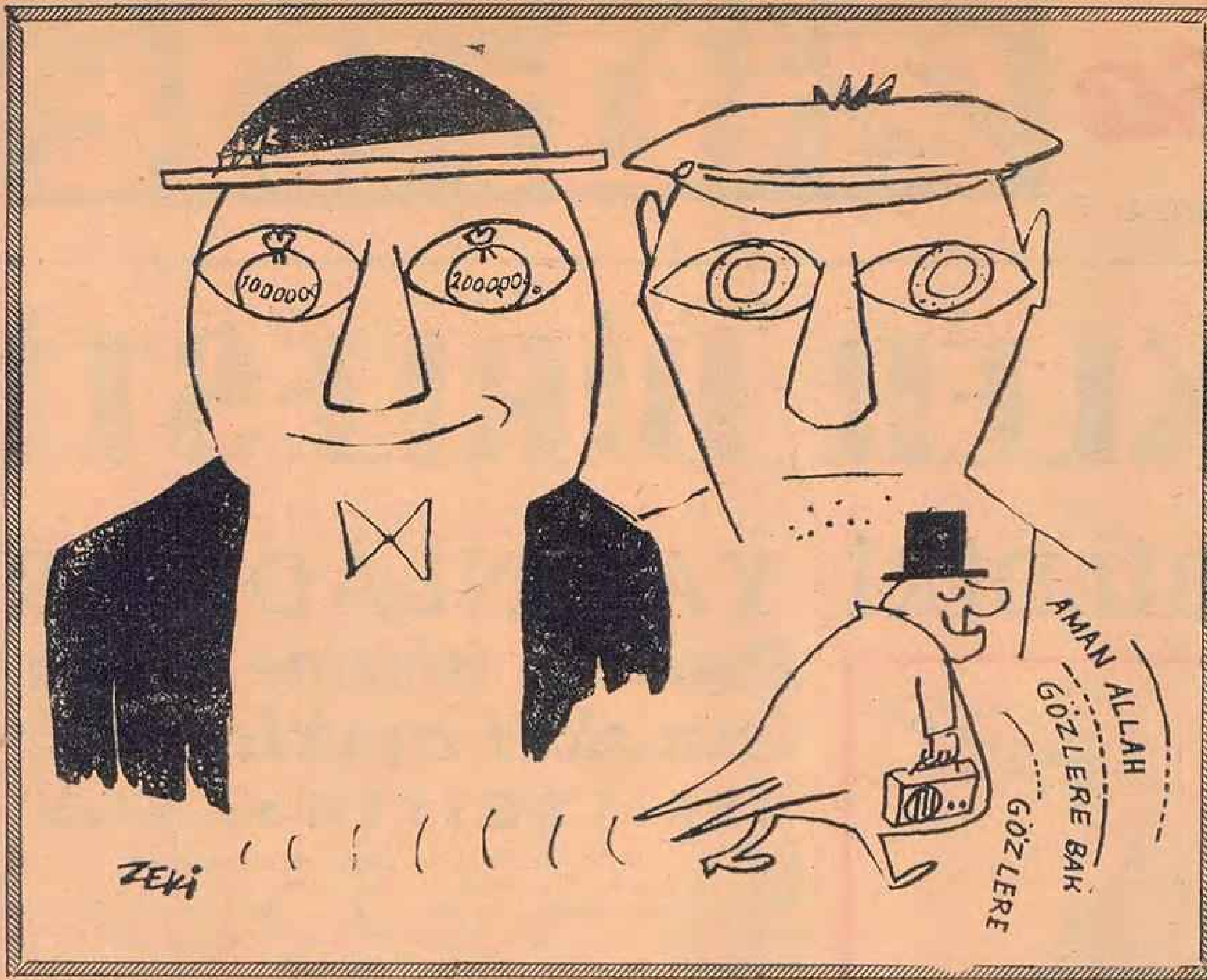
Bildiğimize göre, Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet ettiğini söylediği nutuk «Ey Türk Gençliği!» diye başlıyordu. Yoksa yanılıyor muyuz... Her halde Atatürk'ün nutku «Ey Türk Morukları!» diye başlıyor olmalı... Baksanıza memleketi moruklar kurtaracak... İyi ama, sonra moruklardan memleketi kim kurtaracak?..

HOP DEDİK... KALKINIYORUZ

ZEKİ

KALKINMA PLÂNI

99000000

Yere yat nişan aaaaaal!

ORTALIGI toza dumana katan hükûmet darbesi bir gün önce olmuştu. Bu hükûmet darbesi, 1910 yılında yapılmış olanına hiç benzemiyordu. 1912 hükûmet darbesi de pek fena olmamıştı ama, kansız başarıldığı için kimse imana gelmemişti. Ya 1914 senesinin o alımlı çalımlı hükûmet devirmesi? Her telefon direğine iki adam asmışlardı da yine işin altından kalkamamışlardı. Don Zapartayı bir fiskede deviren mülâzimisani Sedroz, darbeyi iki gün geciktirmiş olsaydı; Don Zaparta hiç yoktan okuma-yazma öğrenmiş olacaktı. Bu son hükûmet darbesi çok raconlu olmuştu, neme lâzım. Azılı ve hırslı diktatör Comez ve yağcıları salatalık toplanır gibi toplanmışlardı. Çovuş Pesos'un kumandasındaki 10. manga yolunu şaşırıp da, başvekâletin kapısından içeri dalınca, içeridekiler «Biz kelleyi veririz de koltuğu vermeyiz; biz koltukla geldik koltukla gideriz» diyerek tepinip durmuşlar. Ama Çavuş Pesos dinler mi, ortalığı toza dumana katıvermiş.

Çavuş Pesos kendisini hemen yüzbaşı, bir gün sonra albay, yarım saat sonra da general yaptı!

Koltuğa oturur oturmaz şu bildiriyi yayınladı.

«Demok[illegible]rtardık. Refah ve saadet günleri çok yakın. Hürriyet ve adalet için yanıp tutuşan halkımıza müjdelerim. İmza: Eyaletler Genel Valisi, Başvekil, Cumhurbaşkanı, Başkumandan General Pesos.»

Ertesi gün de şu emri yazdırdı:

«Yarın sabah tüm alayları teftiş edeceğim. Askerlerimi disiplinli ve itaatkâr görmek istiyorum. İmza, General Pesos.»

Kıtalarda geniş bir faaliyet başlamıştı. Once saçlar sıfır numara ile traş edildi. Sonra postallar boyandı. Utülensin diye yatakların altına serilen pantalonlar çıkarıldı. Kışlanın etrafı çalı süpürgeleriyle iyice temizlendi. Makanizmalar yağlandı, kasaturalar taşlara sürtülerek parlatıldı. Dik durmaları için kütüklüklerin içine saman dolduruldu. Nohutu terhis edip yerine fasulyeyi kazana attılar.

ŞAKİR BALKI

General Pesos giyinip kuşandı. Kapalı bir arabaya bindi. Şehrin içinde birkaç tur attıktan sonra tarihi Evra Mera kışlasının nizamiye kapısından içeri girdi. Kendisini subaylar karşıladı. Kılıcını tutarak yürümeğe başladı. Başı dik, çene çıkık, kaz adımlarıyla yürüdü. Bır ara yanındakilere,

— Biliyor musunuz, dedi. Asker disiplinli olmalıdır. Her emir... Her emir ağızdan çıkar çıkmaz tatbik edilmelidir, arkadaşlar.

İlerledi, 11. Bölüğün tam karşısında durdu. Esas vaziyette duran çelimsiz bir askere,

— Uç adım ileri marş!.. diye komut verdi.

Asker hiç oralı olmadı. Solundaki Albaya,

— Bu asker sağır mı? diye sordu.

Albay toparlandı,

— Sağır, Generalim! dedi.

— Ne olmuş da sağırlaşmış?

— Hükûmeti devirdiğimiz zaman bu askerin hemen dibinde yedibuçukluk bir top patlamış da...

— Haaa!..

Birkaç adım ilerledi. Bir başka askerin önünde dikildi. General Pesos, askere,

— Yere yat; nişan aaaaal!.. diye bağırdı.

Asker, çakılı top gibi duruyordu. Arkasında birikmiş olanlara dik dik baktı da,

— Kimin bu bölük? dedi.

Bir Albay,

— Sayın Generalim, dedi, bu bölüğün kumandanı tımarhanede yatıyor.

— Vah yazık. Nasıl olmuş bu?

— Hükûmeti devirdiğimiz sabah korkudan oynatmış...

— Pekiy, tabur kumandanını görebilir miyim?

Bu söz ağzından çıkar çıkmaz, arkadan biri kendisi küt diye yere atıverdi.

General Pesos tekrar askere dönerek,

— Yere yat, nişan aaaaaal... diye emir verdi.

Asker kendi havasında. Asker heykelleşti. Kumandanlar şaşkın şaşkın birbirlerine bakışıyorlardı.

— Yere yat!..

Asker oralı olmuyor.

— Ulen hergele, yere yat; nişan aaaaal!...

Yanındakilere,

— Bu da mı sağır? diye sordu.

— Hayır! dedi bir sırmalı.

— Ya ne karın ağrısı?..

— Dilimizden anlamıyor, Generalim!

— Neden anlamıyor?

— Hükûmeti devirmeden yarım saat önce askere alınmış. Dil öğrenimini henüz tamamlamamış.

— Kendisini hemen Dil Akademisine gönderin!

— Emredersiniz...

Ağır adımlarla nizamiye kapısına doğru yürüdü. Tüm subayların yüzlerinde bir sevinç belirmişti. Onlara göre teftiş bitmişti. Âni olarak geri döndü ve 4. bölüğün karşısında durdu. Sıska bir askere,

— Uç adım öne çık ve yere yat! dedi.

Asker tınmadı. Arkasında biriken subaylar da askere «çık, çık len» diye işaret edip duruyorlardı. Ama nâfile...

Peşindekilere dönerek,

— Biliyor musunuz arkadaşlar, dedi. Asker disiplinli olmalıdır. Ben disipline çok kesilirim.

Tekrar askere döndü,

— Sana emrediyorum, dedi, üç adım öne çık!..

Asker bu emre de kulak asmayınca, bir subay atıldı,

— Çok özür dilerim Generalim! dedi.

— **Bi şey değil, buyrun.**

— **Sayın Generalim...**

— **Söyleyin canım.**

— **Muhterem Generalim...**

— **Buyrun, buyrun...**

— **Bu asker kör değil.**

— Ya ne?..

Subay bir süre düşündükten sonra,

— Çavuş Narkoz, diye seslendi.

Çavuşun biri sıradan hışım gibi fırladı. Bir selâm çaktı. Subay Çavuşa,

— Şu askere üç adım öne çık ve yere yat diye emir ver! dedi.

Çavuş,

— Uç adım öne çık ve yere yat!.. diye bağırdı.

Asker kendisini birdenbire yere atıverdi. Asker sanki nefes almıyordu, yerle bir oldu.

General Pesos, yâverine,

— Bu askere 21 gün katıksız hapis verdim, dedi.

Sıska asker yattığı yerden başını kaldırarak,

— Iyi ama Generalim, dedi, Çavuş Narkozla Çavuş Pesos bizlere «Biz emir vermedikçe kıpırdamak yok; general de emir verse» diye sık sık tenbih ederlerdi de.

— Hangi Çavuş Pesos bu?

— Siz Generalim!

General Pesos,

— Bu da kör galiba! diye söylendi.

Bilseydim...

PARİS'te bir arabacı, aldığı müşteriyi Millet Meclisine götürüyordu. Birgün önce de ruhların kalıp değiştirmesine dair bir konferans dinlemişti. Lâgar beygir ağır aksak arabayı sürüklemeğe uğraşırken, o da müşterisiyle çene yarıştırıyordu:

Arabacı,

— **Anladığıma göre, ben öldükten sonra başka bir vücuda girip tekrar dünyaya gelebileceğim.**

Bir milletvekili olan müşteri:

— Çok iyi anlamışsın, dedi.

— Peki, tekrar gelişimde meselâ milletvekili olabilir miyim?

— Elbette olursun...

— Peki, milletvekili öldükten sonra, dünyaya at olarak gelebilir mi?

— Neden gelmesin, tabii gelebilir!

Bu cevap üzreine arabacı yaradana sığınıp beygire olanca gücüyle bir kırbaç indirip,

— Ah ulan, dedi, senin at olmadan evvelki gelişinde, milletvekili olduğunu bir bilseydim...

ASLAN BACANAK

BILIRSINIZ, bazı insanların, kabalık olmasın diye, aklı başına geç gelir, demiyelim de, anlayışları geç, çok geç olur: Bir fıkra anlatırsınız, yarım saat sonra gülerler. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, bu geç anlayışta bir dünya rekoru kırdı. Ustadın CHP'den istifa gerekçesini gazetelerde okumuşsunuzdur. CHP, Atatürk ilkelerinden ayrıldığı için Yakup Kadri, kurucuları arasında bulunduğu partisinden istifa etmiş.

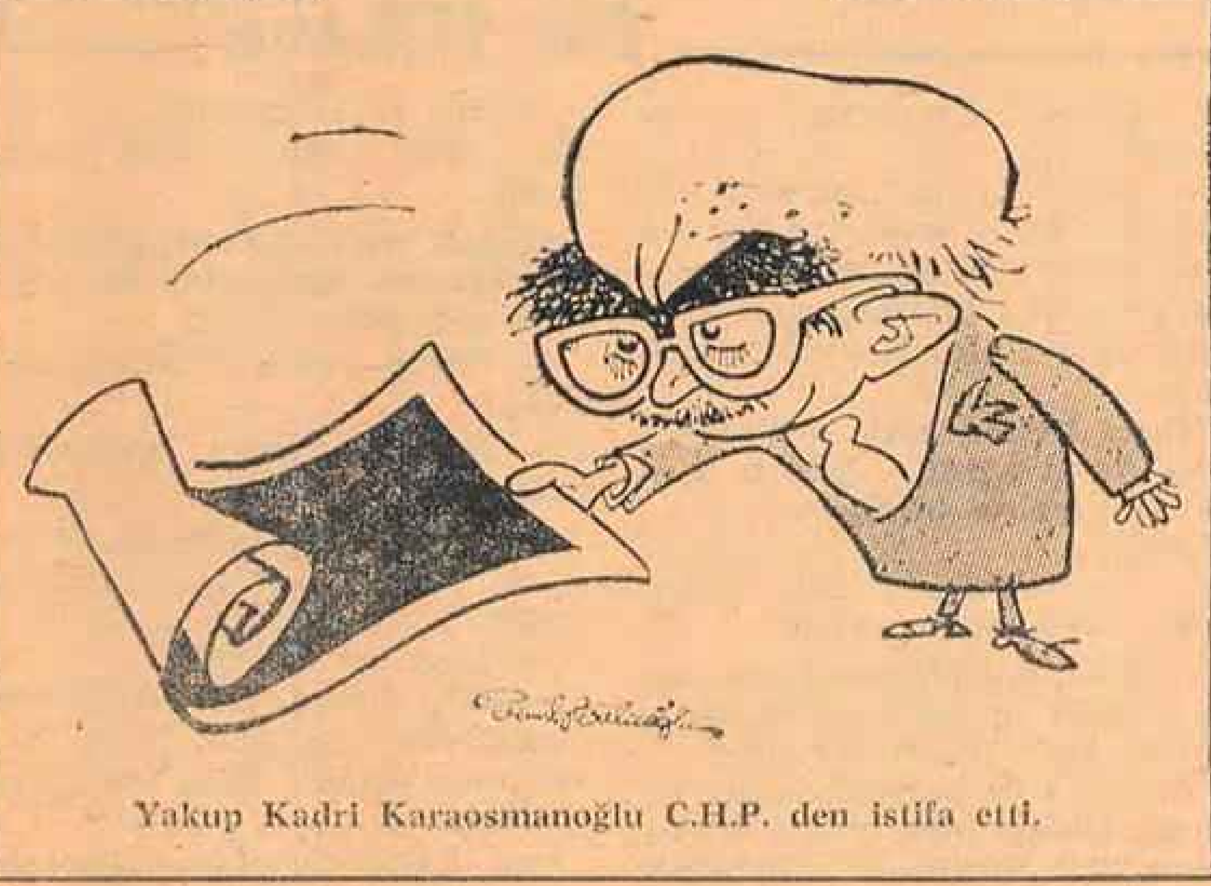
Acaba CHP ne zaman Atatürk ilkelerinden ayrıldı? Ustadın davranışına bakılırsa, CHP bugünlerde ilkelerinden ayrıldı ve Yakup Kadri Bey de buna dayanamayıp bastı istifayı... Oysa bizim bildiğimize göre bu CHP, hanidir Atatürk ilkelerinden ayrılmıştır. Ama sayın Karaosmanoğlu yıllarca büyükelçilik yaptığı «Zoraki diplomat» lığı sırasında, sonra milletvekili seçilirken, sonra bol aylıkla Ulus'ta başyazarlık yaparken, bir türlü vakit bulup da CHP'nin Atatürk ilkelerinden ayrıldığını anlamaya vakit bulamamıştı ki... Ne yapsın üstad, gerçeği yirmi yıl kadarcık bir gecikmeyle anlıyabildi. Ne zamanki Ulus başyazarlığından çıkartılıp aylığından oldu, ne zaman ki isteğine uygun bir genel af çıkmayıp da bacanağı ve eniştesi olan Burhan Belge cezaevinden çıkarılmadı; işte ancak o zaman CHP'nin Atatürk ilkelerinden ayrıldığını anlıyabildi. Belki de yorumumuz yanlıştır; ama üstadın bu kadar geç anlayışına ne buyrulur. Galiba Atatürk ilkelerini bacanaklar, enişteler ve aylıklar için koymuştur. Ortaya Burhan Belge gibi bir Aslan bacanak işi çıkınca Atatürk ilkeleri de kalmıyor. Hattâ bu ilkelerin şarkıları bile var:

«Aslan bacanak tek baş!»
«Beni baştan çıkaran ablam ile eniştem!..»

Hangi birine acıyacağımızı şaşırdık, Yakup Kadri Beyefendinin eniştesine mi, yoksa Atatürk ilkelerine mi...

Hasta bir adam Ankara sokaklarında çırılçıplak dolaştı.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu C.H.P. den istifa etti.

Türkiye İşçi Partisinin Bildirisi:

«Beşlerin sosyal adalet ve sosyal devlet ilkelerine bağlılıkları sözdedir. Çünkü ulusal gelirden aslan payını nüfusumuzun yüzde ikisini teşkil eden mutlu azınlığa dağıtım artmaktadır»

Parlâmentoda temsil edilen beş partinin ortak bildirilerine karşı Türkiye İşçi Partisi de çok ilginç bir bildiri yayımlamıştır. Bu bildirinin bâzı bölümlerini sunuyoruz:

ASLINDA Beşlerin beşi de 27 Mayısa karşıdırlar. Çünkü 27 Mayısı, daha 27 Mayıs sabahında sinsice kemirmeye başlamışlardır. Ve 27 Mayısın tasarladığı yararlı işler hep bu beşlerin açık veya kapalı karşı koymaları ile başarısızlığa uğratılmıştır. Oysa Beşler ortak bildirilerinde, 27 Mayısa bağlılıklarını ilân ediyorlar. Ama bildirilerinin mürekkebi bile kurumadan, 27 Mayısa en ağır vuruşu yapmışlar: Yassıada mahkûmlarına af çıkarmışlardır. Afcıların mantığına göre «huzur» ancak bütün Yassıada mahkûmlarının hürriyete kavuşmalarıyla sağlanacağından, kısmî afların Kayseri ve Adana Cezaevleri boşalana kadar birbirini kovalayacağından şüphe edilemez. Nitekim bazı AP.'lilerin daha şimdiden yeni aflar kampanyasına giriştikleri görülüyor. Ve sonra sıra 27 Mayısı ve 27 Mayısçıları açıkça suçlamaya gelecektir.

Beşler insan hakları, demokrasi, sosyal adalet, sosyal devlet ve Anayasaya bağlılık konularında da samimî değillerdir.

Bu beş partinin beşi de bir yıldır Meclistedir; iktidardadır. Ama faşist İtalyadan alınmış, yâni totaliter bir rejimin desteği olan kanun maddelerini (hani totaliter rejimlere karşıydılar?) ve Anayasaya apaçık aykırı sayısız kanunları yürürlükte tutmakta, her gün uygulamaktadırlar. Bu tutumları gösteriyor ki, onların «açık rejim» dediği, demokrasi dediği şey, sadece kendileri ve temsil ettikleri sınıf ve zümreler için, yâni toprak ağaları, spekülâsyoncu tüccarlar, bankerler, fabrikatörler ve bunların adamları için açık, serbest teşebbüs için, yâni vurguncular için açık, emekçi halk için kapalı olan bir rejim, bir «yâran» demokrasisi, yâni bir oligarşidir.

Beşlerin sosyal adalet ve sosyal devlet ilkelerine bağlılıkları da sözdedir. Çünkü ulusal gelirden aslan payını hâlâ nüfusumuzun % 2 sini teşkil eden mutlu azınlığa dağıtmaktadırlar. Uyguladıkları vergi sistemi de bu mutlu azınlığın yararınadır: Az kazanandan çok, çok kazanandan az vergi almaktadırlar. 180 bin köylü ailesinin işleyecek hiç toprakları yokken, beş bin dönümden geniş topraklı 329 çiftliğin, bir avuç toprak ağasının tekelinde kalmasına göz yummaktadırlar. Pek ılımlı bir kalkınma plânını bile, özel teşebbüse yük oluyor diye yine onlar baltalamışlardır. Ve emekçi halk yığınlarını, işsizlikleri, yoklukları, yoksullukları, cahillikleri, hastalıkları ve gecekondularıyla başbaşa bırakan da yine onlardır.

İsterseniz bu Beşlerin Atatürkçülüklerine, Milli Mücadele ruhuna ve ulusal bağımsızlığa olan bağlılıklarına hiç değinmiyelim. Atatürkün: *«Biz hakkımızı mahfuz bulundurmak, istiklâlimizi emin bulundurabilmek için heyeti milliyemizce bizi bahvetmek istiyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak istiyen kapitalizme karşı heyeti milliyece mücadeleyi caiz gören bir mesleği takip eden insanlarız»* dediğini unutarak, kapitülâsyonları hortlatırcasına yabancıya tâviz üstüne tâviz verenlerin, Atatürkçülüğü, Kuvayi Milliyeciliği, «istiklâlciliği» hakkında, bırakalım da hükmünü tarih versin...

Ve zinde kuvetlerin, emekçi yığınlarının sabrı tükendiğini anladıkları için, ilerici kuvvetlerin Anayasayı mutlaka ve bütün genişliğiyle tam olarak uygulayacaklarını, demokrasiyi gerçekten kuracaklarını bildikleri için, aralarındaki küçük hesapları, sandalye kavgalarını şimdilik bir yana bırakarak, aynı etek altına sığınıyorlar ve «Makyavelce» plânlar tasarlıyorlar: AP.'nin ve malûm gazetelerin 27 Mayısa açık saldırışlarını dudruruyorlar; parti çekişmeleri, sen-ben kavgaları da dindirildiği için, zinde kuvvetlerin ve emekçi yığınlarının hızını kesmeyi umuyorlar. Birleşmenin sebebi budur.

....

İlk hedef hiç şüphesiz işçi sınıfının ve bütün emekçi yığınlarla ilerici kuvvetlerin, biricik siyasal örgütü olan Türkiye İşçi Partisidir. Partimiz safdışı edildikten sonra ilerici dernekler, ilerici ve toplumcu basın, toplumcu aydınlar hizaya getirilecektir. Saldırı şimdiden başlamıştır.

Partimizi bu tehdit ne ürkütür, ne sindirir. Çünkü biz bu oyunun kimler tarafından ve kimlerin yararına olarak oynandığını pek iyi biliyoruz. Ve çünkü biz ne olduğumuzu, ne istediğimizi, ne yapacağımızı, nasıl yapacağımızı açıkça söylüyoruz. Amaçlarımız ortadadır: Biz emeğin toplumda en yüce değer olduğuna inanıyoruz ve Emeğin hakkını teslim eden bir toplum düzeninin kurulmasını istiyoruz. Biz işçi sınıfının demokratik öncülüğünde toplanmış bütün emekçi halk yığınlarının (ırgatların yoksul köylülerin, küçük esnafın, zanaatkârların, aylıklı ve ücretlilerin, dar gelirli serbest meslekçilerin, ilerici gençliğin, toplumcu aydınların, yâni bütün zinde kuvetlerin) kanun yolundan iktidara yürüyen, biricik partisiyiz. Biz onların haklarını, hürriyetlerini ve menfaatlerini savunuruz; ve ulusun bütüne yakın çoğunluğunu onlar teşkil ettiğinden, üstelik toplumun yaşama ve ilerlemesinde asıl yükü de, onlar taşıdığı ve (itici kuvvet) onlar olduğu için, emekçi halk yığınlarının menfaatlerini savunmakla, ulusun bütününün en yüksek ve gerçek menfaatlerini savunduğumuzu biliyoruz.

TİYATRO:

DOLAPLAR VE BU YOL NE YOLU

Daha baştan söyliyeyim: tiyatroyu seviyorsanız, iyi bir tiyatro seyircisiyseniz, bugünlerde de İstanbuldaysanız, hemen gidip Scapin'in dolapları» oyununu görmenizi salık veririm. Size Molière'in bu oyununu görmenizi salık verdiğim için sonunda hiç de mahçup çıkacağımı sanmıyorum. İstanbul Şehir Tiyatrosunun yüzünü ağartan bir oyun göreceğinize inanınız. Biz seyirciler, bu oranda güzel sahneye konulmuş ve oynanmış oyunları yılda, iki yılda bir ancak görebiliyoruz. Hâmit Akınlı'nın sahneye koyuşu gerçekten bir başarıdır. Oynayışta, olağanüstü bir bütünlük vardı. Oyuncular bu bütünlüğü hiç bozup aksatmadan, güzel oynamakta birbirleriyle yarıştılar. Hepsi hepsi iyiydi. Beyaz perdenin Cilalı İbo'su Feridun Karakaya, unutulmaz bir Scapin yarattı.

Cuma günü koca salonda kaç kişi vardı dersiniz? Utanılacak bir sayı: 148. Boş koltuklara baktım, baktım da, buralarını boş bırakanlar adına yüzüm kızardı.

Tiyatro eleştirmenleri hep oyun yazarlarını, rejisörleri, oyuncuları, dekorcuyu, hatta ışıkçıyı, giysiciyi eleştirirler; ya seyirciler... «Siz ne biçim seyircisiniz!» diye ayıbımızı yüzümüze vuran eleştirmen çıkmıyor; Çünkü biz gazeteciler okurlarımıza, tiyatrocular seyircilerine, yani «velinimetimiz efendilerimiz» e dalkavukluk eder dururuz. İki milyonluk koca İstanbul şehrinin «tiyatro perveranı» nerede?

Bu güzel oyunun bu kadar az seyircisi olmasının nedeni, belki de saat 18 de oynatılmasıdır.

BU YOL, NE YOLU?

Oysa aynı saatte Küçük Sahne doluydu. Biz Küçük Sahne'ye gece gittik. Şu herkesin öve öve göklere çıkardığı, eleştirmenlerin, yazarların şişirip durdukları Tütün Yolu'nu seyrettik. Bu oyun için benim eleştirim bu kadarcık: Vah vah!..

Kimsenin gücüne gitmesin ama biz birazcık, o yumuşak başlı, uykulu güzel gözlü yaratığa benziyoruz; bize bir kösemen gerekli... Kösemen ne yaparsa biz de öyle yapıyoruz. «Tütün Yolu» Amerika'da yedi buçuk yıl sahnede kalmış. Tiyatrocuların, eleştirmenlerin yargısı şu: öyleyse güzeldir!..

Yaşar Kemal, Yön'de yandı yakıldı: Vah efendim, Amerikada yedi buçuk yıl, İngiltere'de iki, Fransada bir yıl sahnede kalmış bir eser, yıllardır Türkiye'ye gelmemişmiş.... Ne olmuş gelmemiş de, şimdi geldi de ne oldu? öyle atraksiyon varyete, striptiz yıldızları vardır ki, değil yedi buçuk yıl, yirmi yedi yıl aynı numarayı yaparlar da yine seyirci bulurlar. Bu, bir ölçü işi... Benim ölçüme göre «Tütün Yolu» her şeyden önce tiyatro değil.. Oynanmasını istemediğim sanılmasın. Oynandığı iyi oldu elbet. Ama bu ah vah ne oluyor?.. Bir de bu Tütün Yolu'na gerçekçi eser demezler mi! Demek iğrenç bir yoksulluğu en kaba çizgileriyle abartarak belirtmek, oyuncuları sövgülerle kaba saba konuşturmak, insanları hayvansı çiftleşme istekleriyle sahnede titretmek, inletmek, bütün bu bayağılıklar, gerçekçi olmaya yetiyor.

Amerika bizi, bir çok bakımlardan olduğu gibi, edebiyat yönünden de bozdu, yozlaştırdı. Erskine Caldwell gibi yazarların, Tütün Yolu gibi eserlerinin etkisinde kalan kimi yazarlarımız, bunları gerçekçi eser sanıp onları öykündüler. Öyleyse Erskine Caldwell'in Tütün Yolu adlı romanından Jak Kirkland'ın sahneye uyguladığı bu oyun nasıl olup da Amerika'da yedi buçuk yıl oynanmış? Caldwell bu soruyu şöyle cevaplandırıyor:

«Kimisi eserin başarısını, çoğunluğun roman ve oyundaki kişilere kendilerini kolaylıkla üstün gösterebilmesine bağladılar, diğerleri ahlâkî ve ekonomik endişelerin bu oyunda yansıtılmasından bir çok kimsenin rahatlık duyduğu ve bu yüzden oyunu sevdiklerini ileri sürdüler.

Daha başkaları da rezil bayağı ve aşağılık tartışmalara, çatışmalara yol açtı.»

Bize kalırsa bu eserin uzun yıllar afişte kalış nedeni daha başka. Hani bazı insanlar vardır, örneğin, zencileri sever görünürler. Ama onları, kendileriyle eş değerde sayıp, insan olarak sevmezler de, yaralı, hasta bir sokak kedisiymiş gibi, onların zavallılıklarına acıyarak severler, sever görünürler. Bazı rahat mutlu azınlık kişileri de, yoksulluğu işte böyle biraz tiksinerek, biraz acıyarak, o yoksul kişilerin zavallılıklarını, başka bir dünyanın şaşılası yaratıklarını seyredermiş gibi sever görünürler. Bize kalırsa, Tütün Yolu'nun Amerika'da yedi buçuk yıl afişte kalışının nedeni budur. Rahat Amerikalı, uzak yolculuk zahmetlerine katlanmadan da, korkunç bir sefaleti sahnede görüp, acıma, şaşma duygularını da çok ucuza tatmin edebiliyor. Onun için sahnede gördüklerinin gerçek benzerleri olması, olmaması, bu eserin gerçekçi olup olmaması hiç de önemli değil...

Tütün Yolu'nun Küçük Sahne'deki oynanışına gelince.. Hayır, buna hiç gelmiyelim. Yeni kurulan bir tiyatroyu desteklemek gelenektir; biz de bu geleneği bozmıyalım. Yalnız şu kadarını söylemekle yetineceğiz: Çok yoksul olduklarını seyircilere anlatmak için, Gülriz Sürurî Cezzar'ın ille de eski entarisinin kalça, baldır yerlerini yırtıp oralarını göstermesi gerekmezdi. Hele Mine Cezzar'ın entarisini yırtarak göbeğini seyircilere göstermesi hiç gerekmezdi. Çünkü buraları, en yoksul kadınların bile gizlemeye çalıştıkları yerleridir ki, buralarını daha çok zengin kadınlar plâjlarda, balolarda ortaya çıkarmaya çalışırlar.

Başarılı Hamlet Engin Cezzar'a ve arkadaşlarına, bize seyrettireceklerini umduğumuz sahici tiyatro eserlerinde başarılar dileriz.

Ben senin Ne eşek Olduğunu Bilmez Miyim

Aziz Nesin'den Bir Hikâye

— Bu eşşeğin anırtısına dayanılmaz gayri... dedi.

Gecenin bir vakti uykusundan tedirgin olan Topal Abuzer karısının boş böğrüne bir dirsek atıp,

— Uyu karı, uyu! Eşşeğin anırtısı bir yandan, seninkisi bir yan dan... Nedir çektiğim hey Allah!. diye bağırdı.

Karısı uyku sersemi,

— Uyunuyor mu ki herif, senin eşşeğin adamı uyutuyor mu ki.. diye çıkıştı.

— Yat zıbar diyorum karı... Sabah erkenden kasabaya varacağım. Ulan sen hiç lâf anlamaz mısın, kasabada miting var.. Köylü hep kasabaya gideceğiz kuşluktan..

— Ben lâfı bir güzel anlarım, lâf anlamayan senin eşşeğin...

Ahırdaki eşek bangır bangır anırıyordu. Dağ - taş, kara eşeğin anırtısından inliyordu.

Çok canı sıkılan, uykusu da büsbütün açılan Topal Abüzer,

— Ulan karı, dedi, kaç yıldır şu eşşeğin anırtısına bir türlü alışamadın be!..

— Alışılır mıymış... Uyku koymuyor ki adamda... Eşek dediğin eşşek, eşekliğini bilmeli. Anırmanın da bir vakti saati var. Bu senin kara eşşeğin, akşam karanlığı bastı mı başlar anırmağa, ta sabah güneşi doğasıya... Çekilir dert değil ki...

— Sen şehir avradı mısın da bir eşşek anırtısından uyuyamıyasın?..

— Sen uyuyabiliyor musun?.

Her gece mi her gece, Topal Abüzer'le karısı, bu kara eşşeğin anırtısı yüzünden kavga ederlerdi. Bu kara eşekten yaka silken bir Abüzer'in karısı değildi, bütün köy halkı, bu soysuz eşeğin anırtısından yakınıyordu. Akşamın karanlığı bastı mı, Zaloğlu Rüstem pehlivanın meydan nağrasıymış gibi anırmasından yer—gök inler. Hiç de durmaz, sabahacak anırır da anırır..

Ona herkes,

— Sat gitsin, def et başından şu namussuzu Abüzer! diye akıl veriyor.

Sat demesi kolay, böyle bir eşeğe kim para verir de başına belâ sarar? Eşek kocamış, gözü görmez bir de Abüzer gibi topal mı üstelik.. Cılk yaradan sırtı kara sineklerin bayram yeri olmuş. Kocalmış eşeğin besbelli içinden bir derdi var. önüne ot, saman koysan anırır, su koysan anırır. Topal Abüzer, babadan kalma eşeği kıyıp da satamaz. Satsa da kimsenin on para vereceği yok. Üste para versen alan olmaz. Ondan ötürü, köyün en saf adamı Topal Abüzer, kara eşeğin ölmesini bekler. Bir ölse sevincinden fakir fukaraya sadaka dağıtacak.

Her gece olduğu gibi o gece de Topal Abüzer'le karısı, bu eşek yüzünden sabaha kadar uyuyup uyanıp kavga ettiler.

Kadın tam dalar gibi olurken, kara eşeğin anırtısıyla sıçrayıveriyor, uyku sersemi,

— Herif, sat şu eşşeği!.. diye bağırıyordu.

Topal Abüzer'in de artık canına tak demişti.

Gün ışırken ikisi de yataktan kalktılar. Kadın esneyerek tarhana çorbasını pişirdi. Abüzer bir tas tarhana çorbasına kaşık sallayıp kahve önüne geldiği zaman halâ kara eşeğin anırtıları karşı dağlarda yankılanıyordu. Kahve önünde toplanan yirmi otuz köylü daha vardı. Muhtar,

— Ulan Topal Abüzer, sat şu eşeği de köylü başını dinlesin, dedi, ulan nedir senin uyuz eşeğinden bu köy halkının çektiği...

Artık yola düzülmüş gidiyorlardı. Otuz kadar vardılar. Kasaba yakın olduğundan yayandılar.

Köylülerden bir genç,

— Töbe olsun ben bu topal Abüzer emimin eşşeğini vuracağım, dedi.

Bir sakallı köylü de,

— Siz, dedi, Abüzer'in kara eşşeğini eşşek bellemeyin. Bu bir eşek değildir. Kurban olduğum Cenab-ı Mevlâm tarafından eşşek sıfatında ve eşşek heyetinde halk olunmuş bir belâdır ve de bu belâ köyümüze musallat edilmiştir. Mevlam, bu eşşek suretinde gönderdiği belâ ile bize ders veriyor: «Ey Karaban köylüleri, hak yolundan ayrıldığınızdan, size şimendifer saati gibi hiç şaşmadan işleyip ve de her beş dakka başında bir anıran ve de sizleri gece ve gündüz uyutmayan eşşek kı balinde bir kara şeytanı başınıza musallat ettim!»

Köyün saf adamı Topal Abüzer'le zevzeklenip zevklenerek kasabaya vardılar. Başka köylerden gelenler de, kasabanın kahvelerin de, hanlarında toplanıyorlardı. Bekledikleri politikacının gelmesine daha vakit vardı.

Karaban köylüleri, her zaman gittikleri kahveye doldular. Kahvedekilerden biri gazete okuyor, öbürleri dinliyordu. Gazetede, büyük politikacılardan birinin konuşması yazılıydı. Dinleyenlerden bi.i, gazetede konuşması olan politikacı için,

— Ulan, ben senin ne alçak olduğunu bilmez miyim, dedi, sen yine bizim eski bildiğimiz alçaksın ya, yoksa biiz başkaları kandırdı da seni bir adam yerine koyduk.

Topal Abüzer, böyle söyliyene,

— Aman ağam, dedi, o nasıl söz, partimizin büyüğüne..

Obürü,

— Partimizin kocabaşı desene şuna... dedi, sonra ekledi:

— Ulan, bu dürzünün yapmadığı alçaklık mı kaldı.. Dünyada alçaklık komadı, hepsini işledi.

Az sonra da radyoda, ajans saatinde, büyüklerden birinin konuşması yayınlanıyordu. Radyonun yanında oturan kır sakallı adam, radyoya doğru,

— Konuş, konuş... tatlı tatlı konuş da kandır bizi, dedi, ulan biz senin ne madrabaz, ne düzenci olduğunu bilmez miyiz.. yoksa bizi, senin bu tatlı dillerin kandırdı..

Miting zamanı gelmişti. Meydan doluyordu git gide.. Topal Abüzer de bir ayağını sürüyerek kalabalığın içine daldı, elektrik direğine dayandı.

Kürsüye çıkan adam, sesi hoparlörden gümbür gümbür öterek konuşmaya başladı.

Abüzer'in yanında duran,

— Ulan, dedi, biz senin ne mal olduğunu bilmez miyiz..

Abüzer,

— Yahu, biz bu adama oy vermedik mi hemşerim!..

Obürü,

— Verdik vermesine, dedi, kendi aklımıza kalaydı verir miydik, bizi başkaları kandırdı..

Abüzer geç vakit köye yorgun dönmüştü. Hemen yatağa girdi ya kara eşeğin anırtısından uyumak ne mümkün...

Karısı, yine her zamanki gibi,

— Bu eşşeğin anırtısına dayanılmaz gayri... Sat bunu! dedi.

Evet, bu anırtıya dayanılmazdı, satacaktı artık. Topal Abüzer'in ağzından büyük yemin çıktı :

— Şart olsun satacağım!

Bütün gece anırtıyı dinledikten sonra güneş doğar doğmaz o da döşeğinden fırladı. Kara eşşeğin yularını geçirip, yedeğine alıp çıktı yola. Pazara gitmeden geberir, yolda kalır diye eşeğe binmeye korkuyordu.

Köy mezarlığını az geçmişti ki bir uzak akrabasıyla karşılaştı Selâmlaştıktan sonra adam sordu :

— Hayrola Abüzer, nereye böyle?

— Kara eşeği pazara çıkaracağım.

— Kaça satacaksın?

— Ne verseler def edeceğim başımdan...

— Yahu, sen deli misin? Böyle bir eşşek... Tövbe yarabbi!... Şu eşşeğe bak!... Sen bunu yüz panguınottan aşağı verirsen enayisin...

— Alay etme!

— Ne alayı arkadaş, yüzden aşağı verme!

— Eder mi o kadar?

— Fazla bile eder... Hadi yarılısı!

Abüzer topal ayağını sürüyerek, yüz lirayı düşüne düşüne yola koyuldu.

Az gitti, başka bir hemşerisiyle karşılaştı. Ona da eşşeği satmaya götürdüğünü söyledi.

— Kaça vereceksin Abüzer?

Çekine çekine,

— Yüz liraya vereceğim, dedi.

Köylü bıyık altından güldü. Bu yağır eşşeği alan, belki derisini yüzüp gön yapmak için verse verse buna beş lira verir. Saf Abüzerle alayın tam sırasıydı.

— Sen delisin! dedi.

— Etmez değil mi o kadar...

— Ne etmezi oğlum, böyle bir eşşek, kıyılır da yüz liraya verilir mi?

— Deme!...

— Sen bunu iki yüz liraya elini öpene satarsın. Sakın d ha aşağısına satayım deme!...

Abüzer keyifli keyifli eşeğinin yularını çekiyor, içinden de,

— Ulan sürmeli gözlü kara eşek, biz senin değerini bilemedik... Tuh yazık!... diye geçiriyordu.

Köpek eriği ağacının gölgesinde dinlenen tanımadığı bir köylüyle selâmlaştı. Adam,

— Eşeğe neden binmiyorsun? dedi.

— Pazara satmaya götürüyorum da...

Adam «Bu eşeğin satılacak yeri mi kalmış, bir tepik indirip uçuruma atmalı »diye düşündü.

— Kaça satacaksın?

— Yüz liraya verecektim ya, hemşeriler «yazıktır, böyle bir eşek iki yüzden aşağı verilmez» dediler...

Saf Abüzer'le hemşerilerinin alay ettiğini anlayan adam,

— Aman arkadaş, seni kandırmışlar... dedi, güzelim eşeği elinden ucuza kapacaklar. Yahu böyle bir eşek en azından beş yüz kayme eder...

Abüzer,

— Yok daha ne! diye bağırdı, yahu beş yüz liraya atın en yiğit...

— At mı!... At öyle mi!... Bu eşşeğin yanında at kaç para eder arkadaş... Yazık, güzelim eşek, maldan anlamayanın eline düşmüş.. Yahu böyle bir eşek, dört çift atla değiştirilmez.. At her yerde var, böyle bir eşek nerde bulunur.. Kolay ele geçer mi..

Topal Abüzer eşşeği dehleyip yürüdü. Kuyu başında karşılaştığı çobanla da bir süre konuştu, ona da eşeğini beş yüz liraya satacağını söyledi. Yalnızlıktan sıkılan çoban alay edilecek saf adamı bulmuştu.

— Böyle bir eşek, beş yüze verilmez aslanım... dedi.

— Evet, bem de bilirim verilmez.

— Sen bunu bin liradan aşağı satarsan deli diye adın çıkar..

Topal Abüzer içini döktü:

— Bu eşek çok ihtiyar, öldü ölecek.. Topal da benim gibi.. Üstelik yaralı ve ed yarası iyi olmaz. Üstüne binilmez, yüke gelmez!

— Olsun... Bu eşek, damızlık bir eşek. Böyle eşeğe binmeye günah.. Yük vurmaya yazık.. Bundan döl alınacak döl..

— Yahu, bu kancık eşşeğe atlamaya güç yetiremez. Atlasa üstünde geberir..

— Olsun... Bir atlasa gene yeter.. Bir döl olursa, gene bin lira eder. Damızlık bir eşek..

Topal Abüzer sevinçle eşeğini çekti, götürdü. Kasabaya yaklaşmıştı. Selâmlaştığı bir adam, alay olsun diye,

— Bu atı satıyor musun? dedi.

— At mı? At mı dedin? Yahu bu at öyle mi?..

— At ki, hem de halis kan arap atı ve de seklâni cinsinden..

Yooo... Abüzer alayı anlardı.

— Efendi, dedi, bu at değil eşektir ve bizim babadan kalma bir eşşeğimizdir.

— O nasıl söz... Bir ata eşek denilmesinin büyük günahı var..

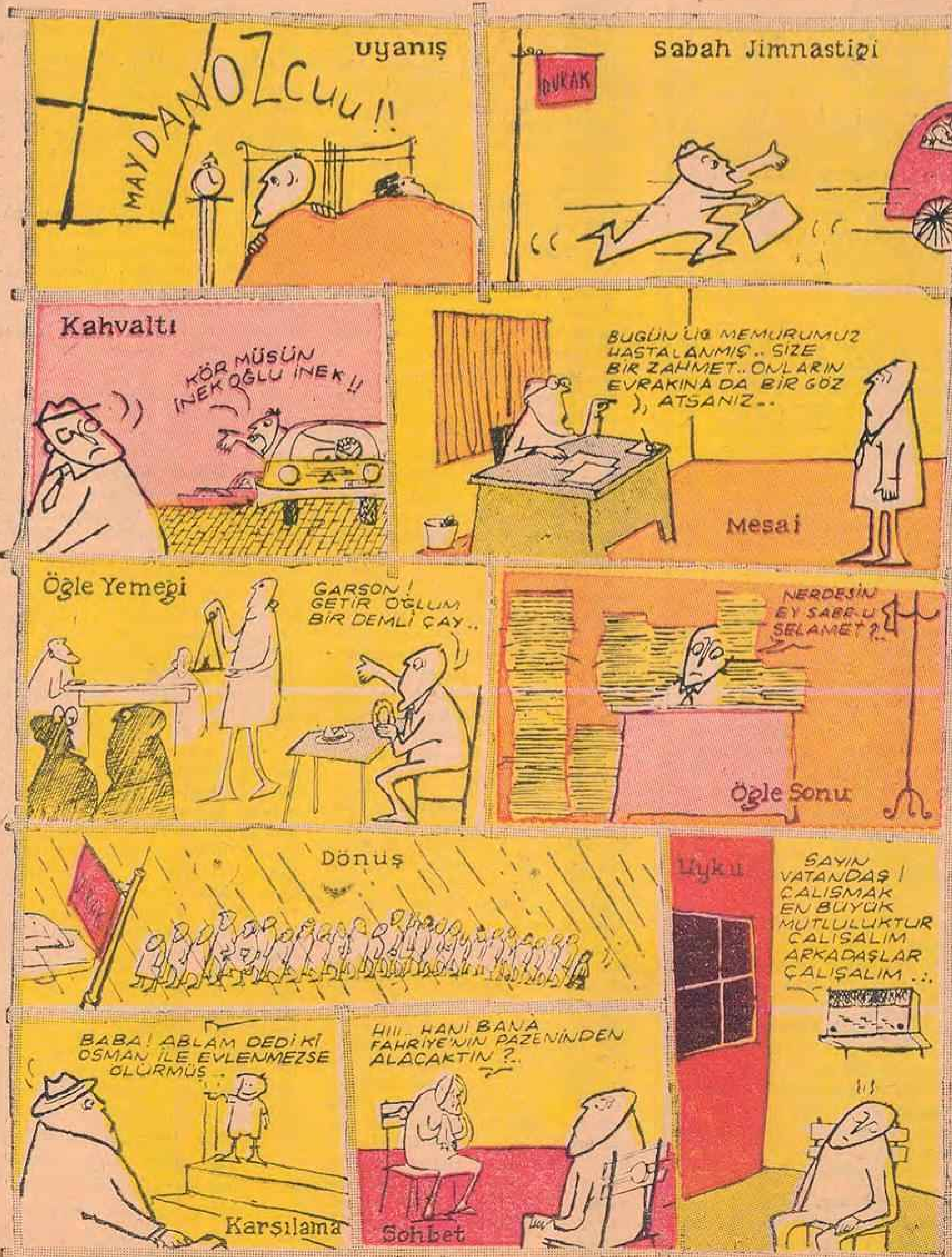
— Vallahi eşek..

— Canım, eşek olmaya eşek ya, böyle eşşeğe eşek denilemez; buna at demek icap eder. Sen buna Arap atı diyeceksin... Abüzer,

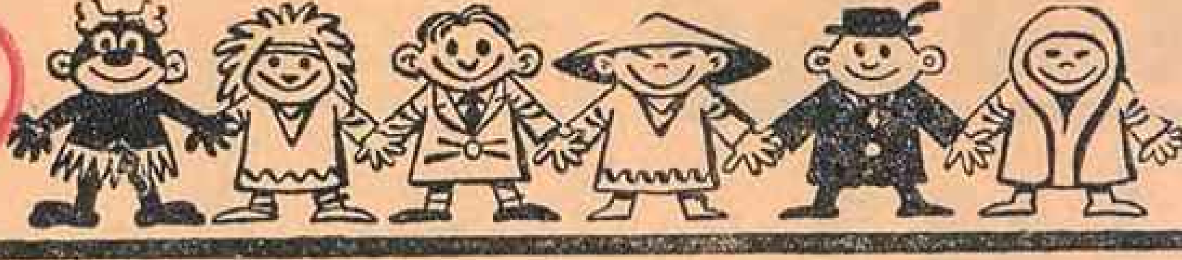
— Evet, dedi, böyle bir eşek hiç bir vakit satılmaz.. Bunu satan delidir. Velâkin, ben bir kızgınlıkla çok büyük yemin ettim. Ağzımdan yemin çıktı. «Şart olsun satacağım!» dedim.

(Devamı 7 inci sahifede)

BİR İSTANBULLUNUN 24 SAATİ

Dünya Mizahından Örnekler

TALİHSİZ ADAM

Yolun karşı tarafından ufak ve loş bir eczane vardı. Bir gün ilâç almak için oraya gittim. Sıskası çıkmış, uzun burunlu genç bir adam, tezgâhın üzerinden eğilerek:

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

Yüzünde, sanki Karadeniz'de gemileri batmış gibi, kederli bir ifade vardı.

— Öksürük pastillerinden istiyorum! dedim.

Raftan bir kavanoz alarak tezgâhın üzerine bıraktı; bir müddet düşündükten sonra, bir başka kavanoz alıp, ilkinin yanına koydu. Bir dakika sonra, üçüncü bir kavanoz daha indirdi.

Düşünceli düşünceli mırıldanarak:

— Size, dedi, hangi kavanozdan versem acaba? Mamafih, ne çıkarsa bahtınıza! Size ikinci kavanozdan vereceğim.

Daha ilâcın parasını ödememiştim, o sırada şırrak diye kapı açıldı içeriye güçlü - kuvvetli bir adam girdi. Elinde ufak bir paket vardı.

Paketi öfkeyle tezgâhın üzerine fırlatarak:

— Buyrun! dedi. Bu sizin mamulâtınız... Alın da başınıza çalın!

Somurtuk suratlı eczacı, korkuyla müşteriye baktıktan sonra, paketi açtı.

Acı acı gülerek:

— Bir fare ölüsü, dedi. Neden gebermiş acaba?

Müşteri, âdeta kükrüyerek:

— Bunu, dedi, siz daha iyi bileceksiniz! (Sonra bana döndü) Lütfen dinleyin beyefendi, dün bu düzenbazdan bir adet tuvalet sabunu satın aldım. Akşam paketi açtım; fakat o sırada gözüme lavabodaki ufak sabun parçası ilişti. Bunun üzerine, kendi kendime: «Bu gün, dedim, onunla idare ederim, yenisi hele dursun..» Böylece, eski sabunla yıkandım, yenisine el bile sürmeden bıraktım; sonra da gidip yattım.

Bugün sabunu elime alınca, bir de ne göreyim? Üzerinde fare dişi izleri var; yanıbaşında da gebermiş iki fare yatıyor.... Bunlardan birini delil olarak yanımda getirdim!

Onu yatıştırmak için:

— Bunda kızacak ne var, dedim. Bu suretle, evinizden iki muzır mahlûk eksilmiş oluyor.

— Yani iki fare demek istiyorsunuz! Fakat dün bu sabunla yıkanmış olsaydım, belki de bu farelerin yerinde ben yatacaktım!

O sırada kapı açıldı; içeriye bir üçüncü müşteri girdi.

Eczacıya doğru dönerek, kibarca:

— Bu cadde üzerinde başka eczane var mı? diye sordu.

Eczacı, büyük bir gururla:

— Hayır, dedi. Burda bir tek benim eczanem vardır.

— Demek ki, harika saç ilâcını sizden almışım?

Eczacı, nazikâne tebessüm etmeğe çalışarak:

— Tabii benden, elbette benden, diye cevap verdi.

Müşteri, bir anda aslan kesilerek:

— Ulan hergele, diye bağırdı, bu ilâç yüzünden seni vurup öldürsem azdır. Allah belânı versin!

Bu arada, ne olur ne olmaz diyerek, tezgâhın altına giren eczacının boğuk sesi duyuldu:

— Ne oluyor kuzum? Saçlarınız büyümüyor mu yoksa?

— Büyüyor! Hem de nasıl büyüyor!? Dilerim, babanın mezarının üstünde de böyle saçlar bitsin!

Ben, merakla:

— Ne oldu? diye sordum.

— Ne mi oldu?! Daha ne olsun? Yeşile boyandım ayol! Başım âdeta zümrüt gibi yeşil bir çayıra döndü! Dün, şehrin iki yakasında ki kelebekler peşime düştü! Pek yakında, başımdaki çayıra cırcır böcekleri de yuva yapmağa kalkarlarsa, hiç şaşmam! Şu rezalete bir bakın!

Arkadiy Averçenko

Çeviren:

MÜNİP KORUYAN

Başındaki kasketi şiddetle çekerek çıkardı. Doğrusunu söylemek gerekirse, şimdiye kadar hiç bir yerde bundan daha güzel bir yeşil renk görmedim.

Adam:

— Seni gidi düzenbaz hergele seni! diye bağırıyordu. Bana bir saç ilâcı sattın, her tarafım yeşil oldu! Bana bir kutu fare zehiri sokuşturdun, fareler ölmek şöyle dursun, bunları yiye yiye fıstık gibi oldular; daha da olacaklar! Böyle namussuzlara dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek lâzım!

Bunu söyliyerek, elini tezgâhın altına attı, eczacıyı saçlarından çekerek dışarı çıkardı ve onu iki eliyle tokatlamağa başladı. Sabun alan müşteri de, onun bu hareketini tasvip ettiğini gösteren bir ıslık çalarak, kollarını sıvamağa başladı; yeşile boyanmış adamın yaptığını aynen o da yaptı. İkisi bir olup, eczacıyı eşek sudan gelinceye kadar patakladılar. Bir an geldi, bu manzarayı daha fazla seyretmeğe tahammül edemedim.

Sert bir sesle:

— Yeter, beyler, yeter artık! dedim. Sakin olun, Allahaşkına!

Bunun üzerine, eczacıyı bıraktılar; ohluya pufluya bir kanapeye oturarak, sigaralarını tellendirdiler.

Yeşile boyanmış adam:

— Ben, dedi, onu saçlarımı berbat etti diye patakladım. Fakat siz niçin dövdünüz?

— Ben de sabun yüzünden..... Hergele bana öyle bir tuvalet sabunu verdi ki, bu sabah kalkınca, sabunun yanında gebermiş, kocaman iki fare buldum.

Yeşile boyanmış adam:

— Sahi mi? dedi. Beni ise, fâreler âdeta yiyip bitirdiler. Lütfen sizin sabunu bana verin, ben de size saç ilâcımı vereyim.

— Bununla kumaş boyanabilir mi?

— Hem de harika bir şekilde! Bu ilâcı bir havluyla başıma sürmüştüm. Havlu, görülmemiş güzellikte yeşil bir renge boyandı. Havluyu yıkadık... Boya çıkmadı.

— Fena fikir değil! Ben de ropdöşambrımı boyayıp av ceketi olarak kullanırım!

Bu acayip alış-verişi yaptıktan sonra, ikisi de, eczacıya cabadan birer tokat daha attılar ve kol kola dükkândan çıkıp gittiler.

Eczacı ile ben yalnız kaldık.

Ben gayet merhametliyimdir. Bu sebeple dedim ki:

— Yüzünüzde iki çürük lekesi var. Kurşun merhemi sürüp sararsanız çabuk geçer.

Ben böyle söyleyince, âdeta ürkerek:

— Kendime itimadım yok, dedi.

— Neden?

— Şurda, rafın köşesinde, içinde kurşun merhemi bulunan bir şişe var. Ama kendime güvenim yok.

— Niçin?

— Anlatayım: Ne zaman kendime bir kompres yapsam, yaralı yerde birden bire ya saçlar bitiyor, ya da dişler peydah oluyor.

Sonra, şaşkın şaşkın ilâve etti:

— Acaba kendime limontozlu ya da dişmacunlu bir kompres yapsam, nasıl olur? Belki faydası dokunur.

Birbirimizle sohbete başladık. Eczacı, içini çekerek:

— Ah, dedi, hayatta her işim ters gitti. Meselâ, size bunlardan birini anlatayım; Bir gün perhize başladım, günlerce ağzıma bir tek lokma koymadım. Derken, bir acayiplikler müzesinin sahibi ile tanıştım; adam bana «Ünlü açlık cambazı» ismini takarak, müzesine aldı. Uygun bir para karşılığında, cam bir sandığa, girip, kırk gün aç kalacaktım. Sandığa girmeden önce, müze sahibi tarafından iyice reklâmım yapıldı, her tarafa benim resimlerim olan afişler asıldı. Halkın önünde beni camsandığa kapatıp, sandığı da mühürlediler ve beni müzenin içinde tek başıma bıraktılar. Fakat geceleyin karnım öyle acıktı ki, sandığı tuzla buz edip dışarı çıktım, doğruca düze müdürünün odasına gittim; orada kocaman bir kangal sucuk, bir kaz ve yirmi yumurta yedim. Bunun üzerine müze müdürü, bu sefer de «Ünlü obur» diye reklâmımı yaptı. Doğrusu, işe iyi başladım.. Ye babam ye.. Fakat bu sıcağa kar mı dayanır; derken, yiye yiye adamın iliğini kuruttum; adam benim boğazım yüzünden meteliksiz kaldı, nihayet iflâs etti. Zaten hayatım hep böyle aksiliklerle doludur. İyi bir şey düşünüyor, bunu tatbike kalkıyorsun, derken hiç ummadığın bir şeyle karşılaşıyorsun. Tuvalet sabunu diye imâl ettiğim nesne, fare zehiri olarak karşıma çıktı. Bir saç ilâcı keşfettim sanıyorum, bir de bakıyorsunuz, dünyanın en solmaz boyası olarak karşıma dikiliyor! Şimdi yine böyle bir şey geldi başıma: Genç ve güzel bir kızla tanıştım. Kız o kadar namuslu ki, bana parmağının ucunu bile göstermiyor. Gayet kapalı elbiseler giydiği için, vücüdünün bir tek çıplak noktasını görmek kabil değil. Üstelik, kendisiyle serbest bir çift lâkırdı da edemiyorum. Benim için bulunmaz, şahane bir nişanlı ama, korkuyorum!

— Dahan eden korkuyorsun yahu? Herkesin arayıpta bulamadığı şey.. Bundan iyisi can sağlığı...

— İnanın, yine bir şeyler olacak.

— Ne olabilir ki?

— Bir şeyler işte.. Ne bileyim, bakarsın bir erkektir, ya da benden önce iki kocaya varmıştır ve bu kocalar da hâlâ hayattadır.

— Düpedüz safsata bunlar! Aksine, böyle bir kadın sizi bir çok şeylerden koruyabilir! Vallahi bana kalırsa, onun karşısına başka genç erkekler çıkmadan, onunla evlenmeğe bakın.

— Öyle mi yapayım dersiniz?

El sıkışıp ayrıldık.

Eve gidince, aklıma, eczaneden aldığım öksürük pastilleri geldi. Hemen ağzıma bir—iki pastil attım. Pastilden ziyade sakıza benziyorlardı; ağzımın içi yapış yapış oldu; üstelik tadı da berbattı. Bir dakika kadar emdikten sonra, nefretle yere tükürdüm. Odanın içinde bir aşağı, bir yukarı giderken, yeni dostumun garip talihini düşünüyordum.

Bir kaç adım daha yürüdüm; derken, birdenbire, olduğum yerde kazık gibi dikilekaldım! Sanki ayağımın biri döşemeye kök salıyor gibi geldi bana.. Ayağımı kasarak, olduğum yerde döndüm, nafile! Kendimi bir bu tarafa, bir öbür tarafa attım, yine kurtaramadım... Velhasıl, ayağımı yerden kurtarmak için sarfettiğim bütün gayretler boşuna oldu!

Baktım, olacak gibi değil, hemen yere oturdum, çizmenin bağlarını çözerek ayağımı çıkardım.

Yere yapışmış vaziyette duran çizmeyi incelemeye koyuldum... Bir de ne göreyim: Biraz evvel tükürüp attığım öksürük pastilleri.

Bu pastillerin gayet iyi bir yapıştırıcı madde olduğu anlaşıldı. Evde bir vazo kırıldı mı, ya da bir sandalyenin ayağı koptu mu, bir tek pastil hepsini sımsıkı yapıştırmağa yetiyordu. İşin hoş tarafı şu ki, yapışan kısımlar eskisinden daha sağlam oluyordu.

Bundan bir—iki gün önce dostumun eczanesinin önünden geçiyordum; birden aklıma geldi, içeri girdim.

— Günaydın! Sizin bir hususa dikkatinizi çekmek için uğradım. Eğer öksürük pastillerini tutkal diye satarsanız, dünyanın parasını kazanırsınız.

— Haberim var!

Ellerini ıstırapla oğuşturarak ilâve etti:

— Biliyorum, dedi. Zaten başıma böyle bir şey geleceğini biliyordum.

— Neymiş o bildiğiniz?

— Hatırlıyor musunuz, hani size nişanlımdan bahsetmiştim? Nihayet onunla evlendim.

— Oh, oh, tebrik ederim! Vaziyet nasıl? Her şey tıkırında mı? Erkek filân çıkmadı ya? Sizden önce de, iki kocaya varmamış değil mi?

Acı acı güldü:

— Daha beter!

— Beni korkutmak mı istiyorsunuz, Allahaşkına?

— Bütün vücudu döğmeli! Hem de nasıl! Vücudunda bir tek boş yer yok! Onu kollarımın arasına

(Devamı 7 inci sahifede)

Sarı Çizmeli Mehmet'e Mektup

Sarı çizmeli Mehmet, deme inşallah olur,
İnşallah maşallahla sanma maşallah olur;
Bu sözlerle Zübükler şahbaz olur şah olur,
İş işden geçer Mehmet, sonumuz eyvâh olur,
Körler memleketinde şaşı padişah olur!

Sarı çizmeli Mehmet, suçu bulma kimseye!
Sen eğdikçe başını, şaplak iner enseye...
Her Zübük va'dettikçe tutulursan ökseye,
Bunca yıl beslediğin ümide günah olur,
Körler memleketinde şaşı padişah olur!

Korkulu rüyaları hep hayra yoruyorsun,
Yediğin kazıklardan teselli umuyorsun,
Alıştın nutuklara dinleyip uyuyorsun,
Sen böyle uyudukça sanma ki sabah olur,
Körler memleketinde şaşı padişah olur!

Bu memlekette Zübük sanma ki bir tane var,
Özel teşebbüs malı daha pek çok nane var,
Sen bunları bilmezsen, bundan tabiî ne var:
Başına geçirilen elbette külâh olur,
Körler memleketinde şaşı padişah olur!

Sarı çizmelim benim, uyan, sallan, silkelen!
Hakkını çalanlara biraz olsun öfkelen!
Gözlerini açmazsan soyar seni her gelen,
Geçmiş gibi gelecek yine âhû vâh olur,
Körler memleketinde şaşı padişah olur!

Aklını başına al, yoksa derdin hiç bitmez,
Tepene binmiş Mehmet, artık başından gitmez,
Seni cahil bırakır, hem okutup eğitmez,
Sonra da cahilliğin elinde silâh olur,
Körler memleketinde şaşı padişah olur!

YARIŞMA Yazıları

BU ADAM KİM?

KÖYLÜLER onu Alaça Koru'da bulup getirmişlerdi. Bir insan azmanıydı. Uçan dairelerden bir şapka vardı kafasında. Bu bulutumsu şapkanın altında kocaman, yumurta kadar gözleri vardı adamın. Kulakları bir mısır eşeğinin kulakları kadardı. İri burun delikleri bir atınki gibi soluyor, öküz dilinden daha iri dili arasıra ağzından dışarı uzanıyordu. Her yanı kocaman olan bu adam bir bütün olarak pek yakışıklıydı. Uzun, heybetli adımlarla köyün meydanına doğru yürüdü.

Köylüler arasında derhal haber yayılmıştı:

«Bunu olsa olsa tanrı göndermiştir bize!»

«Ne bildin yahu?»

«Baksana hiç konuşmuyor, başında da bir melek şapkası var.»

«Demek hiç konuşmuyor... Dilsiz mi yoksa?»

«Töbe töbe! Bu bir melektir dinime imanıma. Zaten Alaça Koru tekin değildir.»

«Olur olur, tanrının hikmeti. Zaar şu kuduran kullarını bir hale yola koysun diye göndermiştir.»

«Ulan uşak,» dedi Muhtar, «köyümüzün bir sürü derdi var; gelin söyliyek bu mübareğe, belkim dile gelir de...»

«Ha ya... Çabuk olun da yitmeden söyliyek.»

İnsan azmanı, meydanın ortasındaki koca çınarın altında bir heykel gibi dimdik duruyor, arasıra boynunu kımıldatarak koca başını sağa sola ağır ağır dönderiyor, köye, köylülere, sanki bir başka dünyadan bakıyordu. Yarı ürkmüş, yarı esrikleşmiş köylüler az sonra çevresini sardılar. Muhtar şapkasını eline alarak söze başladı:

«Ey Tanrı misafiri! Köyümüze hoş geldin. Kimsin nereden geliyorsun? Bizi merakta koma söyle.»

Yabancı kıpırdamadı hiç. Uzakta bir noktaya dalıp gitmişti gözleri.

«Allah Allah!» diye mırıldandı köylüler. «Cevap vermedi, niçin acep? İmam sen konuş. Zaar bu hükûmet memuru değil, öyle ya bu bir melek...»

İmam yerlere kadar eğilerek:

«Ulu misafir, dedi, Tarı bizim gönlümüze öyle gösterdiki sen bir meleksin. N'olur derdimizi Tanrıya kendi mübarek ağzınla ilet. Biz söyleyek sen yaz dertlerimizi.»

O sırada birisi, üstüne yazsın diye sigara paketini uzattıysa da köylüler onu azarladılar, «aklı defterdir, yazar,» dediler. Yabancı hiç bir söz söylemedi yine. İmam halka dönerek:

«Siz söyleyin, o dinliyor,» dedi.

Köylüler hepbir ağızdan atıldılar: «Ekmek, su, don, göynek, papuç, aspirin, avrat, koca!...» Birşey anlaşılmaz olmuştu, mahşer yerine dönmüştü ortalık. Köyün bekçisi havaya iki üç el ateş etti de ortalık yatıştı.

«Birer birer söyleyin,» dedi Muhtar.

«Bu Müslümanlara iyi bir din iman versin,» dedi İmam.

«Aman dinin imanın başını yesin senin! Sırasi mı onun?» diye imamı susturdular.

«Bize bol bir yağmur versin» dedi bir yaşlı, «hep kurudu gitti ekinlerimiz.»

«Aferin bu iyi!.»

«Yağmur olsa ne, bizim bir dirhem toprağımız yok,» diye atıldı bir kısım köylüler.

«İyiya size de toprak versin.»

«Nerden verecek yahu?»

«Aman sus! Tanrı vermek istedi mi toprak mı bulunmaz?.»

«Para versin de bir heykel yapalım!» diye atıldı köy ihtiyar heyetinden biri, «köyümüze şan olur.»

Azılı bir kadın olan karısı:

«Aptal!» dedi. «Heykelin sırası mı? Bir kalıp sabun yok senin pis başını yıkamağa.»

«Kız sen sus, sen anlaman böyle işlerden!»

«Niye susaymışım, yalan mı?»

Adam karısını saçından tutup sürümeye başladı. Eve götürüp bir temiz dövecekti.

Evde kalmış bir kız içini çekiyordu ötede: «Hiç kocadan bahseden var mı? Hey gidi dünya...»

Neden sonra köylüler, konu komşu, bacı kardeş demeden biribirlerine giriştiler. Esaslı bir meydan kavgası başladı. Birisi yakın bir damın üstüne çıkarak var gücüyle bağırdı:

«Ulan millet, durun hele, durun ne diyeceğim!» Herkes durdu, ona baktı. «Yahu nedir kavganız? Bu adamın bir kere dinlediği yok...»

O zaman herkes başını kaldırıp yabancıya baktı. Onu unutmuşlardı sanki. Adam hâlâ eskisi gibi, o iri yumurta gözleriyle uzaklara bakıyordu.

«Yahu, dediler, sahiden bunun dinlediği yok. Yoğsam...»

«Yoğsam bu bir melek değil mi?.»

«Haşa, töbe haşa!»

«Haşası maşası kalmadı komşular. Biribirimizi kırıp geçireciyik bu gidişle. Buysa hiç...»

«Melek olsa böyle mi yapar?»

«Kimbilir belki de hoşlanıyordur.»

«Yok yahu?.»

«Baksana güler gibi...»

Adamın yüzünde şeytanca bir gülme var gibiydi.

«Sahiden de be! Şeytan şeytan gülüyor bu.»

«Yoğsam bu bir şeytan mı?

«Töbe estağfurullah!»

«Bu şeytanın ta kendisi!»

«Hele sopaya davranın komşular!»

Köylüler ele geçirdikleri odunlarla adamı bir güzel ıslatıyorlardı ki Muhtar araya girdi:

«Durun bakalım, dedi, belki bu şeytan değildir de hükûmet hesabını bizden sorar.» Sonra adama döndü; var gücüyle bağırdı: «Yahu sen kimsin nesin? Allahaşkına söyle de kurtulalım!»

Adamda çıt yok...

«Töbe töbe! Bu ne biçim ucubedir? Nereye de bakar bu böyle?, urun komşular, bu adam kör!»

Bir bıçağı göz bebeklerine yaklaştırdılar; adam kıpırdamadı.

«Bu adam sağır!»

Köyün koca davulunu getirip kulağının dibinde bir çalış çaldılar ki develer olsa dayanamazdı. Adam kıpırdamadı.

«Bu adamda his yok!»

İri meşe sopalarıyla kafasına vurdular da adam aldırmadı.

«Yoğsam bu gökten mi gelmiş?.»

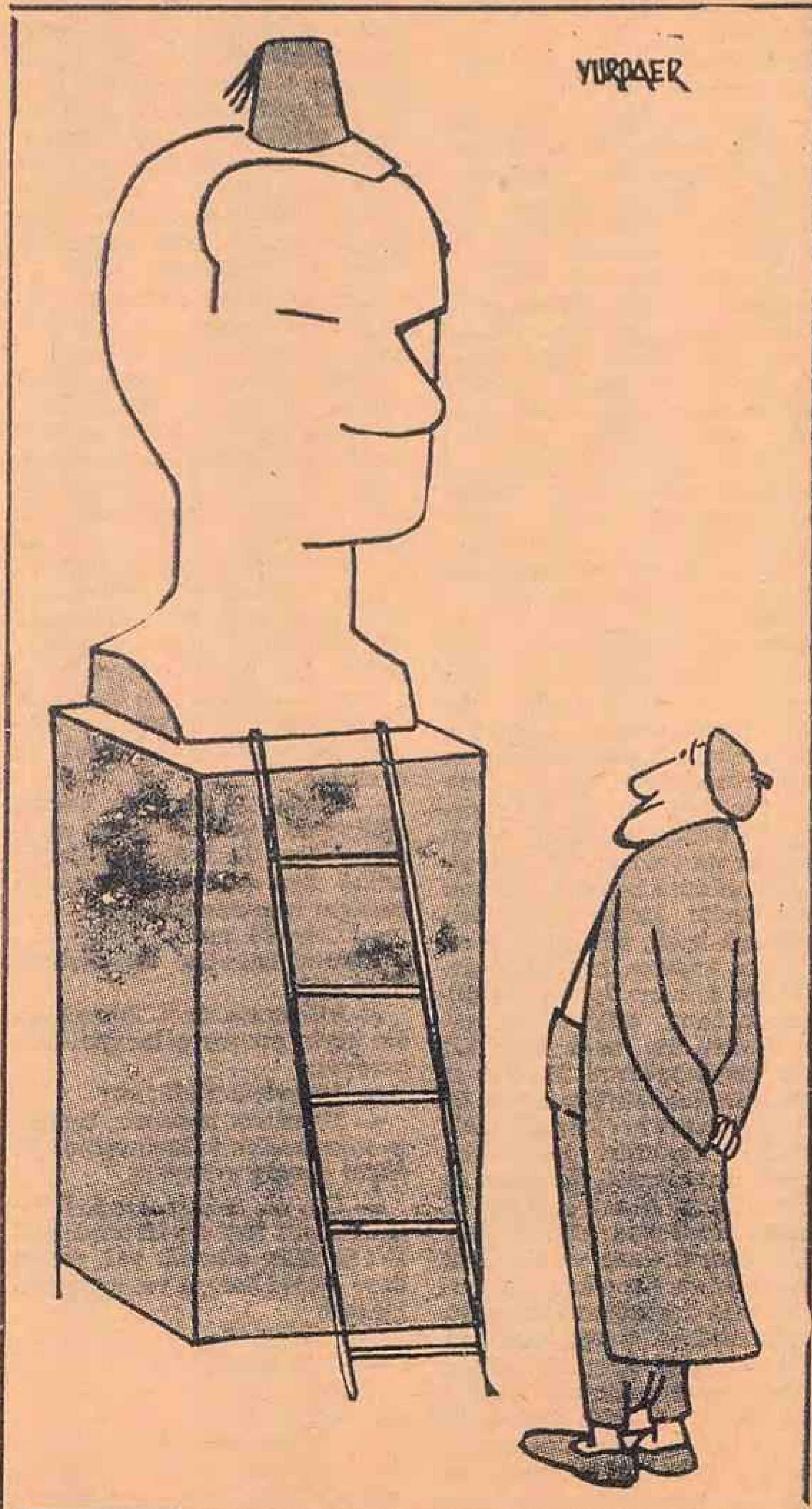
«Belkim casustur?.»

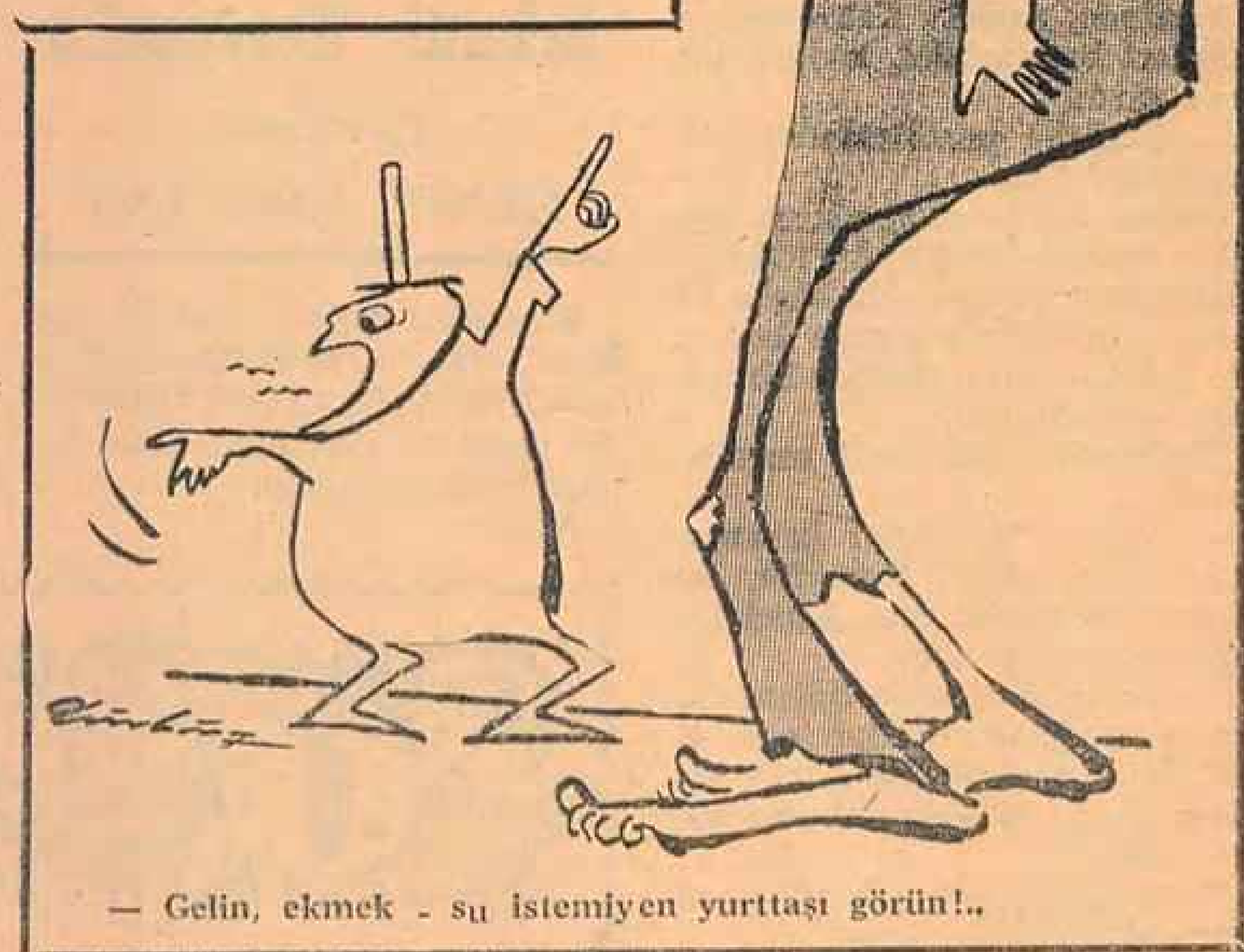
«Yahu kafa kâădı yok mu, bir bakın hele...»

Adam uzundu, cebine yetişemediler. Sırt üstü yatırıp cebini boşalttılar, birsürü kâğıdın arasından bulup çıkardılar:

«Politikacı» diye yazıyordu.

Kemal BURKAY
Erzurum

— Gelin, ekmek - su istemiyen yurttaşı görün!..

Şair ve hırsızlar

Şair: — Dün gece hırsızlar kapımı kırıp evime girmişler.

Arkadaşı: — Ya, öyle mi? Çok şey gitti mi?

Şair: — Odamı adamakıllı arayıp taradıktan sonra yastığımın üzerine 50 lira bırakıp gitmişler.

Gazetedeki ilân

Kadın: — Ben gazetenize kaybolan köpeğim için bir ilân vermiştim. Acaba bir haber çıktı mı? Bulana bin lira mükâfat vermeyi vâdetmiştim.

İlân memuru: — Henüz çıkmadı hanımefendi. Bakınız, gazetede benden başka kimse yok. Bütün yazarlar ve muhabirler İstanbulda harıl harıl sizin köpeğinizi arıyorlar.

Para ve dostlar

— Adamcağız parasını kaybetttiği günden beri arkadaşlarının hemen yarısı onunla selâmı, sabahı kestiler.

— Ya dostlarının öbür yarısına ne dersin ?

— Onlar mı? Henüz onun bütün parasını kaybettiğini bilmiyorlar.

Nefesini Yavaş Yavaş Kullan

Saçım uzamıştı. Tıraş için berbere gittim. Dükkânda kimse yoktu. Yalnız kapıda bir manav gevezelik ediyordu. «Çok şükür Allaha» diyordu. «Bugün de karnımı doyurdum. 10 kuruşluk çekirdek aldım, yedim. Üzerine bir bardak su içtim. Doymadım. Bir on kuruş daha verdim. Üzerine bir bardak su daha. İşte o zaman doydum.»

Karşısındaki saf berber çırağına: «Sen de ayni şeyi yap!» Diye öğüt veriyordu.

Derken içeriye 70 lik bir ihtiyar girdi. Solumdaki koltuğa oturdu. Sakal traşı olacağını söyledi. Başını arkaya eğdi. Gözlerini kapadı. Daha sabun ak sakalları üzerinde dolaşırken hafif bir hırıltı ile uyumağa başladı.

Berber, «Tamam, işimiz var» dedi. Dayanamadı. Fırçayı sert hareketlerle ihtiyarın çenesinde gezdirdi. Gezdirdi. Amma ihtiyarda kımıldama yok. Berber usturayı eline aldı. Sağ üst yanaktan aşağıya doğru kaydırmağa başladı Bıçağın temasını derisinde duyan ihtiyar gözlerini açtı. Dikkat ettim, adam sanki sekiz saatlik uykudan yeni uyanmıştı., Gözlerini bana kaydırdı. Yüzyüze geldik. Başım berbere teslim edilmiş olduğu icin kelle hareketi ile kendisini selâmlıyamadım. Bunun için bir «merhaba» dedim.

«Merhaba» dedi. «Allah benim gibi senin de ömrünü uzun etsin. Evlât bana bak, hayat nefes almaktan ibarettir. Kuranda bizim ne kadar nefes alacağımız yazılıdır. Buna çok dikkat et. Hazreti Muhammedin de bunun için öğütleri vardır. Sakın ha. Nefesini çabuk, çabuk kullanma Sonra doksan sene yaşayacağına kırk seneyi zor bulursun. Benim gibi yap, hızlı yürüme. Dinlen, dinlen öyle nefes al. Ben bir dakikada iki nefes alırım. Sebebine gelince. Benim için yazılı nefes miktarını (sayısını demek istiyor) hemencik tüketmek istemem. Onun için de başımı mindere vurdum mu saniyeler geçer, geçer, ondan sonra nefes alır, veririm. Nefes ihtiyatını önceden tüketmek doğru değildir. Onun için evlâd, yavaş nefes al!»

İhtiyar konuşurken içeriye girenlerden genç bir müsteri,

«Baba, benim tüketecek» daha ne kadar nefesim var?» diye sordu. «Orasını kul bilmez!» dedi ihtiyar. «Amma sen beni dinle, hazineyi tüketme. Yavaş yavaş nefes al. Dakikada ikiyi üçü geçmesin. Sana bir şey söyliyeyim mi. Dalgıçlar çok yaşar Çünkü onlar denize daldılar mı uzun zaman nefes almazlar. Böylelikle de hazineyi tüketmezler. İhtiyatta bol nefes kalır. Bunun için de onlar çok yaşarlar... İşte böyle evlât, bence hayatta budalalığın daniskası nefesi çabuk tüketmektir!»

Berber dükkânı bir âlem olmuştu. Herkes nefesini kontrol etmeğe başlamıştı. Bu yüzden, aksırık tıksırık gırla gidiyordu.

Bir ara bekleyenlerden biri, elinde tuttuğu gazeteyi ihtiyara göstererek,

«Baba bak Roma İmparatoru Caligula nefesi erken tüketmiş. Hançerlemişler. Her halde adam yedektekileri kullanmak fırsatını bulamadı. Buna ne dersin?»

«Yok öyle şey, dedi ihtiyar. İmparator ne erken gitmiş ne de geç kalmış. O nefesinin hepsini kullanmış. Hançeri yediği an, yedekteki son nefesini de vermiş.. Onun için sen beni dinle Yavaş, yavaş nefes al. Tıpkı bir dalgıç gibi. Hatta bazan ağzını kapa, burnunun her iki deliğini iki parmağının arasına al, bastır. Bir dakika kadar öyle kal.. Tüketme yedek nefesi. Yoksa erken gidersin!»

Dayanamadım. Sordum:

«Senin bir hastalığın var mı?» diye. İhtiyar bir an durakladıktan sonra: «Evet var» dedi. «Bende nefes darlığı var.. Sık, sık nefes alıyordu. Normal alış verişi yapamıyordu. Ama o bir teselli yolu bulmuştu. Ve buna da inanmıştı. İnandığı için etrafa da bunun propagandasını yapıyordu. «Yavaş, yavaş nefes al. Tüketme hazineyi. Hızlı gitme. Burnunu tıka, ağzını kapa, nefes bitmesin!»

Traş bitti. İhtiyar koltuktan kalktı. Parayı ödedi. Dışarıya çıkarken bizlere, «Yavaş, yavaş nefes alın. Hazineyi tüketmeyin. Dalgıç gibi hareket edin. Burnunuzu tıkayın, ağzınızı kapayın. Hadi hoşca kalın!» dedi gitti.

İhtiyar gittikten sonra tıraşım bitinceye kadar berber:

«İhtiyar da Kuranı kendi hastalığına göre açıklamış, mademki bende nefes darlığı var Şu halde Kuranda bunun için bir tefsir bulmalıyım diye düşünmüş ve nefesi yavaş yavaş kullan sloganını bulmuş. O da haklı, hem de çok haklı Çünkü bu kutsal kitabı, cahil topluma istedikleri gibi tefsir edenler yüzünden bu hale gelmedik mi? Hiç olmazsa ihtiyarın Kuranı kendi hastalığına uydurmasından beklediği bir çıkarı yoktu.» diyerek perdeyi kapadı.

«Yavaş, yavaş nefes al. Hazineyi tüketme. Dalgıç ol. Burnunu tıka, ağzını kapa!» İşte okadar.

Suphi UZUNCA — Adapazarı

TEK DELİK

Aziz Nesin'in Romanı

— 37 —

Cevdet Bey bunu farkedince, hemen mührü iki sandalyeli müdür odasını ve masayı Rıza Beye teslim etti. İkisi bir arada ancak on-on beş gün kaldılar. Cevdet Beyin başka bir mektebe tâyini çıktı. Cevdet Bey giderken kendimi tutamayıp ağladım.

— Artık, sizden sonra ben de muallimlik yapamam! dedim.

Çok ısrar etti,

— Esasen sizin burada gizli vazifeniz var, dedi, bu vazifeniz bitinceye kadar muallimliğe devam edin. Tabii, bu muallimlik sizin asıl vazifenize halel getirmiyorsa...

Cevdet Beyi, polis olmadığıma ve burada kaçakçıları takip için bulunmadığıma bir türlü inandıramamıştım.

Cevdet Bey gittikten sonra vaziyetim büsbütün zorlaştı. Çünkü, nasıl olduğunu bilemiyorum ama, beni muallimler bordrosuna dâhil etmişlerdi. Bunu gider ayak Cevdet Beyin mi, yoksa yeni gelen Rıza Beyin mi yaptığını bilemiyordum. Belki bu işi, muhasebeci yapmıştı. Muhasebeci de mektebe sonradan gelmişti ve tabii benim muallim olmadığımı bilemezdi. Bu hatanın nasıl olduğunu bilemiyorum Bildiğim birşey varsa, ben de diğer muallimler gibi maaş bordrosunu imzalamaya çağrıldım ve bordroyu imzalıyarak maaşı aldım. Başka türlü de yapamazdım. Parayı elime alınca, hemen bir cürmümeşhut yapacaklarmış gibi geldi bana... O gün derse girememedim. Hastayım, diyerek eve geldim. Büyük bir korku içindeydim. Cebimde bu maaş varken, belki de en iyisi hemen bir otobüse atlayıp buradan kaçıp gitmekti. Bir daha buralara uğramazdım. Ama o zaman da muallimin durup dururken ortadan kaybolması şüphe yaratırdı, işe jandarma, polis karışırdı. Iş büsbütün dallanır, budaklanır ve muhakkak bir muallimin kaybolduğu haberi gazetelere aksederdi. Bu sefer kaybolmuş veya intihar etmiş veya bir faili meçhul cinayete kurban gitmiş bir muallim olarak gazetelerde resimler çıkacak ve işte o zaman sabıkalı bir dolandırıcı olduğum anlaşılacaktı. Ondan sonra da fare deliğine girsem, beni yakalayıp bulurlardı.

Yeni bir çıkmazın içine girdiğimi anlıyordum. Yine meydana çıkan bütün kapılar yüzüme kapanmış, beni o girmek istemediğim tek açık delikten içeri itiyorlardı. Bu tek deliğe girmemek için ne yapabilirdim...

Bir an için, sanki bir kurtuluş çaresi imiş gibi, cebimdeki maaş olarak aldığım paraları yakıp imha etmeyi düşündüm. Ama ne çıkar, paraları ortadan kaldırmakla suçluluktan kurtulamazdım ki...

Doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı. Kendimi oluruna bırakmaktan, kadere teslim etmekten başka çare bulamadım. Oğleden sonra derslere girdim. Ve günden güne de yeni vaziyetime alıştım. Aylar geçti. Kendimi muallim olduğuma öylesine alıştırmıştım ki artık, maaşımı alırken hiç de yadırgamıyordum. Hiç kimse beni muallim olmadığıma inandıramazdı. Ders senesi ortasında mektebe, maarif müfettişi geldi. Benim dershaneme geldi, o kadar memnun kaldı ki bir-iki dersime daha geldi. Uç gün kasabada kalan müfettiş, talebeleri iyi yetiştirdiğim için beni çok takdir etmişti. Giderken de tebrik etti. Müfettişin ayrılışından yirmi gün kadar sonra Maarif Vekâletinden fevkalâde mesaim için yazılı takdirname geldi. Başkaları gibi odamın duvarına asacak diplomam olmadığı için, Vekâletten gelen ve bizzat vekil beyefendinin imzasını taşıyan bu takdirnameyi camlatıp, çerçeveletip, çalışma masamın arkasına duvara astım. Imtihanlar bitip mektep tatil oldu. Muallim arkadaşlardan pek çoğu tatilde kasabadan gittiler. Benim evli olduğum, (tabii sözde), ailemi buraya getireceğim unutulmuştu. Ilk zamanlar bunu bir - iki kişi sormuştu da bir acayip sözler geveliyerek gargaraya getirmiştim. Sanki karımla ayrılmış filân gibi birşey sanıyorlardı. Mektebin tatil aylarında da tabii maaşımı alıyordum. Asıl hayret edilecek nokta, asli maaşımın kırk lira üzerinden verilmesi idi. Halbuik ancak on-on beş yıl muallimlik edenler bu kadar maaş alabilirlerdi. Demek ki benim yerine geldiğim Orhan Bey her kim ise, onun asli maaşı kırk lira idi ve ben onun yerine maaş alıyordum.

Kendimi iyice okumaya vermiştim. İstanbuldan birçok kitap getirttim. Bütün tatilimi okumakla geçirdim diyebilirim. Benim eskiden beri içkiye tahammülüm yoktur. Içince ağzımdan birşey kaçırırım diye korkumdan içki de kullanmıyordum. Içkisiz ve kendi halinde çalışkan bir muallim oluşumu etraftan daha çok takdir ediyorlardı.

Tatil bitmek üzere idi, mekteplerin açılmasına bir hafta kala idi sanırım. Bir öğleden sonra evimde yine kitap okuyordum. Kapı çalındı. Mektepte memurlardan biri gelmişti.

— Müjde Orhan Bey... dedi.

— Nedir? dedim.

— Tâyin emriniz geldi...

— Ne?..

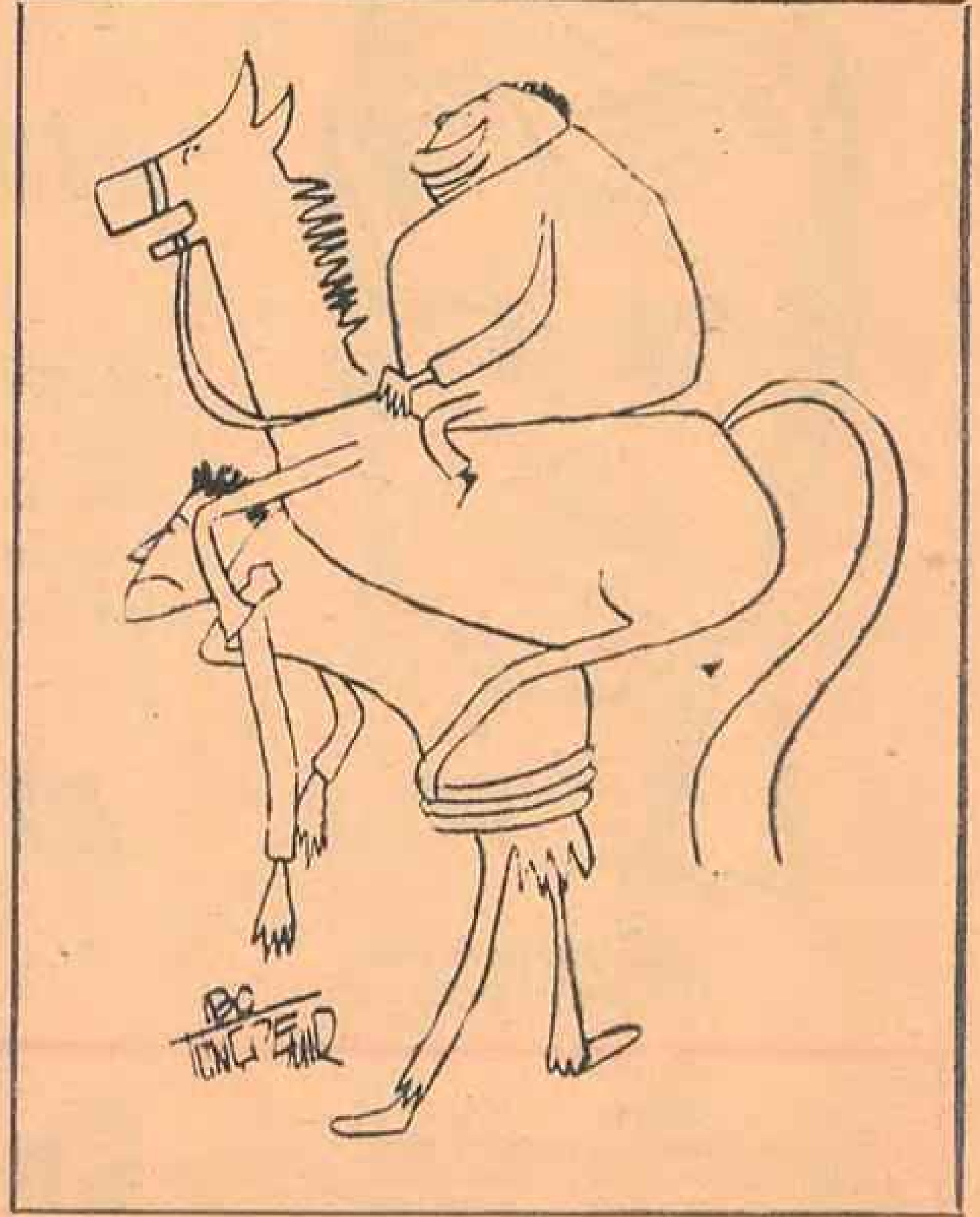
— Tâyin emriniz çıktı. Müdür Bey müjdeyi vermek için beni size gönderdi.

Bayılacak gibi oldum. Kâtibe,

— Teşekkür ederim... dedim.

Adam gidince, karyolamın üstüne yığılıp kaldım.

Buraya gelen muallimler, bu bakımsız kasabayı pek beğenmezlerdi. Onun için buradan başka yere nakli bir şans sayarlardı. Halbuki ben bütün ömrümü, kimse benim kim olduğumu bilmeden, bu kasabada geçirmek için hazırlanmaktaydım. Yeni gideceğim yerde kimbilir başıma ne yeni belâlar gelecekti. (Devamı var)

Basın Sergisi

AKŞAM

Ömrümde müstehcen yazılar okuyarak ahlâksızlaşmış bir tek kişi tanımadım. Buna mukabil, ahlâk dersi vermeğe çıkan yazarların tesiriyle ahlâkını kaybetmiş çok insan tanıdım.

Romain GARY
(Fransız yazarı)

★

Merkezi Londrada herhangi bir bürodaki bir kâğıt sepetinin kapladığı yerin kirası yılda 200 lirayı bulur.

Sir Keith JOSEPH
(ingiliz imar ve iskân Bakanı)

★

Herhangi bir yerde bir «idare heyeti üyesi» olmanın insana yükleyebileceği en ufak bir külfet yoktur. Biraz ciddi, biraz ağır başlı duracaksınız iki defa «kabul ediyorum» diyecek, her iki defaya mukabil bir defa da «doğru bulmuyorum» deyivereceksiniz. Bu kadarını yapın kâfi. Her şey yolunda giderse, yılda 20 bin lirayı cebinize atarsınız.

Lord BOOTHBY

★

Milliyet

Ankara'da bir hikâye son günlerde dilden dile dolaşıyor. Hikâye bu ya, güya iki senatör Almanyaya gitmişler. Hamburg'ta bir lokantada yemek yemişler. Yemeğin sonunda ellerini yıkamaları için sofraya, içinde limon parçaları olan iki kâse su getirilmiş. Senatörlerden biri hemen kaşığa davranmış ve bir yudum aldıktan sonra, «Bu Almanlar da hiç hoşaf yapmasını bilmiyorlar» demiş. Diğer senatör hemen atılmış. «Aman» demiş, «O hoşaf değil...» Daha sözünü bitirmeden arkadaşı karşılık vermiş:

«Anladık canım uzatma! Komposto diyeceğimize hoşaf dedik. Ne olmuş sanki!..»

★

Ankara'da «Büyük Tiyatro» da Rus yazarı Anton Çehov'un ünlü komedisi «Vişne Bahçesi» oynayacaktı. Hazırlıklar yapıldı. provalar bitti, afişler asıldı, sıra perdenin açılacağı güne geldi. Fakat «bu günden» bir kaç gün önce Samsun A.P. senatörü Fethi Tevetoğlu, Milli Eğitim Bakanı Şevket Raşit Hatipoğluna telefon etti. «Nasıl olur efendim, nasıl olur?» diye hırsla sordu, «Devlet Tiyatrosu Anton Çehov gibi bir komünistin eserini sahneye koyar? Hem eseri Türkçeye çevirenler de Şahap Sıtkı ile Erol Güney. Erol Güney'i bilmeyen yok.. Böyle rezalet olur mu?»

Bakan önce senatöre Çehov'un komünist olmadığını, eserin de klasiklerden olduğunu anlatmaya çalıştıysa muvaffak olamadı. Tevetoğlu ısrar ediyordu. Sonunda Hatipoğlu «Peki!» dedi. Afişler indirildi, eseri çevirenlerden Erol Günaydın adı kazındı, Şahap Sıtkı'nın adı da Şahap İlter olarak değiştirildi!..

Ve bu şekliyle yeni afişler duvara asıldı!

★

A.P. den ayrılan İstanbul Milletvekili Hilmi Oben dün CHP ye girdi. Gazeteciler sordular:

— CHP'ye niçin girdiniz?
— İsmet Paşa olduğu için!
— A.P. ye niçin girmiştiniz?
— Pala Paşa olduğu için!

Hür Vatan

Fransada De Gaulle'ün muhalifleri Devlet Başkanı için:

— Anayasanın ırzına geçiyor demişler.

De Gaulle cevap vermiş:

— İnsan karısının ırzına geçer mi?

★

Adana'da geçen olaydır. Vatandaşın biri çekeceği telgrafı memura vermiş. Memur bakmış, gideceği yer «Dinor» yazılı! «Bu olsa olsa Diyarbakırdır» deyip telgrafı yollamış Diyarbakıra!

Az sonra telgraf sahibi bir başka tel daha getirmiş. Memur kelimeyi yine «Dinor» olarak okuyup Diyarbakıra çekmiş. Oysa telgrafın çekildiği yer «Dinar» imiş.

Bunu duyan Telgraf Müdürü, memuruna:

— Azizim demiş. Bu vatandaşın çektiği telgrafın Dinar'a varabilmesi için, senin burdan ayrılmandan başka çare yok!

Ben senin ne eşek oldğunu bilmez miyim?

(Baştarafı 4 üncü sayfada)

Eşeğini çekip yürüdü. Arkasından,

— İki bine de, üç bine de verilmez! diye söyleniyorlardı.

Abüzer'in çok canı sıkılıyordu. Pazara çekti eşeği. Bir köylü,

— Kaça bu? dedi.

Abüzer,

— Satılık değil.. dedi.

— Satılık değilse ne diye pazara çıkardın?

— Satmıyacağım yahu!..

Topal Abüzer yularından tutup eşeği geri çevirdi, ters yüzü döndü. İçinden geçiriyordu:

— Böyle bir eşek hiç bir vakit satılmaz. İki bine de satılmaz, beş bine de.. Kıyılmaz ki mübarek küheylana.. Böyle bir eşeği aklı olan at yarışına sokar. Yalnız biraz besleyip iyi bakmalı.. Tavlanınca döl almalı.

Yorgun argın, ama keyifli köye döndü. Karısı, kara eşşeği yedeğinde görünce, saçlarını yolarak kocasına çıkıştı:

— Heriiif herif... Satamadın mı.. Vay başıma... Hey akılsız, kimse para vermediyse uçuruma yuvarlamak da mı yok.. Kıra salıp bırakmak da mı yok.. Hey akılsız..

Abüzer, eşeği ahıra koyup eve girdi. Karısına,

— Ulan kari sus! dedi, iş bildiğin gibi değil.. Bu bir eşşek değil hazine.. Elimizde hazine var da haberimiz yok.. Az kala bizi kandıracaklardı. Bizim komşular çekemediklerinden eşşeğimizi satmamızı istiyorlar..

Bundan sonra karısına ballandıra ballandıra eşşeğin değerini anlatmaya başladı.. Eşşek değil küheylan.. Halis Arap atı.. hem de seklâni cinsinden.. At yarışına sokulacak.. Ve de bu damızlık eşşekten döl alınacak..

Akşam yemeğini yiyip yatağa yeni girmişlerdi ki, kara eşşek dağ—taş inleterek anırmaya başladı. Artık sabaha kadar anıracaktı. Topal Abüzer o yana döndü, bu yana döndü, kara eşşeğin anırtısından bir türlü uyuyamıyordu. Gece yarısından sonra don gömlek fırlayıp ahıra koştu. Kapıyı açıp kara eşşeğe,

— Ulan, dedi, ben senin ne eşşek oğlu eşşek olduğunu bilmez miyim.. Yoksa beni başkaları kandırdı.

Cahiz mi, cahiz değil mi?

(Baştarafı 8 inci sayfada)

farz olmaz. Giderse caizdir.

Soru — Kaplama diş yaptırmakta bir beis var mıdır?

Cevap — Zaruret halinde caizdir.

Soru — Bir kimse ailesine «Benim kız kardeşim ol» dese ne olur?

Cevap — Kefaret olarak iki ay oruç tutar, ancak bundan sonra ailesiyle temas edebilir.

Soru — Altın diş yaptıracağım, karım günah diyor, doğru mu?

Cevap — Hayır, caizdir.

Soru — Kuyumuzda kurbağa var. Bu su pis midir? Kurbağayı çıkarırsak temizlenir mi?

Cevap — Hayır, pis değildir. Kurbağa kuyuda kalabilir.

Soru — Annem bize beddua ettiği için, kız kardeşlerimin hepsi evde kaldı. Bunda annemin beddualarının tesiri var mı?

Cevap — Bilinmez.

Soru — Evlâtlık edindiği kızla evlenmek caiz midir?

Cevap — Caizdir. Olabilir.

Soru — Bir kadının efendisi ölse, başka bir erkeğe varsa, bu kadın ölen efendisinin emekli maaşını alıyor. Yeni kocası bu paradan yiyebilir mi?

Cevap — Kadın razıysa yer.

Soru — Tabldottan yemek yiyen bir işçi, fazla yerse haram olur mu?

Cevap — Evet haramdır.

Talihsiz Adam

(Baştraafı 5. sayfada)

alamıyorum.. Üzeri ejderha resimleriyle dolu bir Çin şemsiyesini kucaklıyormuşum gibi geliyor bana!

— Tuhaf şey! Üzülecek ne var bunda! Kısmet ayağınıza gelmiş ayol! Tepecek değilsiniz ya! Onu, parayla pekâlâ halka gösterebilirsiniz.

— Doğrusu da buymuş ya! Ben bunu yapacak yerde, tuttum onunla evlendim! Fakat bu benim ezeli ve ebedi talihim.. Onu değiştirmeme imkân yok: Ne zaman bana lüzumsuz gibi görünen, fakat aslında iyi olan bir şey yapmağa kalksam, o zaman da öğreniyorum ki, bunu yapmak için çok geç kalmışım.. Sizin anlıyacağınız, atı alan Üsküdarı geçti bile...

Zübüüüük

Pazartesi günleri çıkar haftalık siyasi mizah gazetesi ★ Sahibi ve yazı işleri yönetimi: MERAL NESIN ★ Yönetim yeri: Cağaloğlu, Nuruosmaniye, Gazi Sinan Paşa Sokak No: 12 — İSTANBUL ★ Telefon: 22 53 04 ★ Abone: Yıllık 25, altı aylık 13 liradır. Yabancı ülkeler için yıllık 50, altı aylık 25 liradır. Derginin uçakla gönderilmesi isteniyorsa ayrıca uçak masrafı abone parasına eklenir. ★ İlân Beş sutun üzerinden her sütünun santimi 15 liradır ★ Gönderilen yazı ve karikatürler yayınlansın, yayınlanmasın geri verilmez ★ 50 kuruş, geçmiş sayılar 75 kuruş ★ İstanbul'da Güneş Matbaacılık T.A.Ş. de dizilip basılmıştır.

22 Ekim 1962 ★ Cilt: 1 Sayı 38

Mateh Usta'nın rejisörü
(Tunç Yalman)

Supici Mateh usta
(Rauf Ulukut)

Mateh'in Zani'si
(Fethiye Sezer)

Mateh'in Şarey'i
(Oral Yonci)

Mateh'in Cino'su
(Ayşe Gül Devrim)

Mateh'in Bornok'u
(Atacan Arseven)

BİRAZ GELİR MİSİNİZ?

Aziz Nesin'in «Biraz Gelir misiniz?» adlı oyunu İstanbul Şehir Tiyatrosu Fatih bölümünde oynanmağa başlamıştır. Oyunun rejisörü Tunç Yalman, dekorcusu Duygu Sağıroğlu'dur, müziğini Mehmet Abut yapmıştır. Değerli sanatçı Bedri Koraman'ın fırçasından, oyunda rol alanlardan bir kısmının portlerini görüyorsunuz.

BİRAZ GELİR MİSİNİZ?

Vatman Pinay
(Süleyman Çevik)

Soru — Kadının radyoda ve karşımda şarkı söylemesi caiz midir?

Cevap — (Gizli olarak verilmiştir).

Soru — Tavşan ve güvercin gibi hayvanları evde beslemek caiz midir?

Cevap — Evet, yalnız güvercini uçurmamak şartıyla.

Soru — Hanımı kocasıyla yatakta çıplak yatabilir mi?

Cevap — Evet, caizse de, yukarı kısmını ince de olsa birşeyle kapatmak yerinde olur, hayvanlara benzememek için.

Caiz mi, Caiz Değil mi?

Aşağıda okuyacağınız yazıyı, okurları güldürmek için bir mizah yazısı olarak uydurduğumuzu sanmayınız. Okuyunca da ne denli gerçek olduğunu, bu türlü soru ve cevapların uydurulamıyacağını anlıyacaksınız.

Yurttaşlar din konusunda öğrenmek istediklerini Müftülüklere sorar ve cevaplarını alırlar. Sunduğumuz bu yazıda, son bir yıl içinde Ankara Müftülüğüne yurttaşların sordukları soruları ve aldıkları cevapları bulacaksınız. Ankara Müftülüğü, bu sorulardan kimisine cevap vermekte zorluk duyunca Diyanet İşleri Genel Müdürlüğüne başvurmuş ve aldığı cevabı yurttaşa iletmiştir. Bu açıklamadan sonra, soru ve cevapları, hiç değiştirmeden, olduğu gibi sunuyoruz:

Soru — «Şu işi şöyle yaparsam Allahın kulu olmayayım» diye söyledikten sonra o işi yaparsam ne olur?

Cevap — Her ne kadar bu yemin değilse de durumu müsait olanlar on fakiri doyurmak veya sırtlarını donatmak ya da üç gün oruç tutmak gerekir.

Soru — Belediyede kıyılan nikâh kâfi mi?

Cevap — Kâfidir. İkinci bir nikâha lüzum yok.

Soru — Düğün salonunda düğün yapmak caiz mi?

Cevap — Dinen memnu olan şeyler yapmamak suretiyle.

Soru — Evli olmayan bir kadın ve erkek her ikisi de razı olursa münasebette bulunmaları caiz mi?

Cevap — Hayır. Caiz değil.

Soru — Ramazanda oruçlu bir kimse hanımını yanağından öperse orucu bozulur mu?

Cevap — Orucu bozulmaz. Fakat ibadetlerde bu gibi şeylerden uzak durmak gerekir.

Soru — Iftiraya tutulan bir kimsenin sevabı var mıdır?

Cevap — Evet, hem de pek çok.

Soru — Bir kimse karısına «Anam» veya «Yavrum» diye hitap etse nikâh bozulur mu?

Cevap — Bozulmaz, günah olur.

Soru — Bir erkek elini kaldırıp oynadığı zaman nikâhı bozulur mu?

Cevap — Hayır.

Soru — Ayı derisi üzerinde namaz kılınır mı?

Cevap — Evet. Domuz derisinden başka her deride kılınır.

Soru — Kabirde insan dirilir mi?

Cevap — Evet dirilir. Kabir suali haktır.

Soru — Yıkanmak için hazırlanmış bir kap su var. Bu su ile karı koca yıkanmak istiyorlar. Bölmek için de başka bir kap yoktur. Kadın mı, erkek mi önce yıkanır?

Cevap — Hangisi isterse önce yıkanabilir.

Soru — Bir davarın kuyruğunu keserek bu acının tesirinden ölse bu davar yenir mi?

Cevap — Yenmez.

Soru — Köroğlu'nun atı hayatta mıdır?

Cevap — Köroğluyla birlikte öldü.

Soru — Askerden muhafız olarak gelmiş, akşama kadar kalmayacakmış, hanımı oruçmuş (Ramazan orucu), hanımı ile cinsî münasebette bulunmuş? 61 lâzım gelir mi?

Cevap — Kefaret tereddüp eder.

Soru — Kendi hanımı sağ iken baldıza nikâh düşer mi?

Cevap — Düşmez, caiz değildir.

Soru — Paranın muhafaza edilmesi için faizsiz olarak bankaya yatırmak caiz midir?

Cevap — Caizdir. Fakat hususi kasalarda saklanmak şartıyla.

Soru — Haram malla hacca gidilip gidilemiyeceği?

Cevap — Haram mal ile haç

(Devamı 7 inci sahifede)

